

**”התפתחות כדורסל הנשים במדינת ישראל בעשרים
השנים האחרונות (1990 - 2010)”**

עבודה סמינריונית

מוגשת בידי: יערה רונן

במסגרת הסמינריון:
התרבות הגופנית והספורט בעם ישראל ובמדינת ישראל

בהדרכת: ד”ר חיים קאופמן

המכללה לחינוך גופני ולספורט ע”ש זינמן במכון וינגייט

יוני 2011

סיוון תשע”א

הקדמה

במסגרת עבודת הסמינריון שלי בחרתי להתמקד בסוגיה שלא פעם סקרנה אותי ולאחר שהעליתי את הנושא בקרב הסביבה הקרובה הבנתי שסוגיה זו מעניינת לא מעט אנשים. לאחר בירור קצר נוכחתי לראות כי חוסר המודעות בנושא הביא אותי למקום בו קיבלתי את ההחלטה שעלי לעשות משהו. אותו משהו תורגם לעבודת סמינריון זו שמטרתה בראש ובראשונה להעשיר ולהרחיב את אופקיי, אך מטרה חשובה לא פחות היא העלאת המודעות בנושא. נושא העבודה הוא כדורסל נשים בדגש על התפתחותו בעשרים השנים האחרונות. עם הזמן במהלך הקורס הלכה והתגבשה אצלי דעה בנוגע לנושא העבודה - היה לי ברור כי אם כבר אחקור ואשקיע את מירב המאמצים בנושא ספורט כלשהו יהיה זה בוודאות ספורט נשים כאשר באותם שלבים טרם ידעתי איזה סוג של ספורט זה יהיה. עם הזמן התבהרה התמונה גם לגבי תחום הספורט הספציפי אותו אחקור- שהוא כאמור כדורסל הנשים.

עם תהליך הבחירה התחלתי לברר ולבחון את הנושא באופן כללי, בשלב זה טרם התקבלה ההחלטה הסופית לנושא העבודה. רציתי לבדוק האם בכלל יש חומר בנושא, האם אוכל להיעזר בגורמים הרלוונטיים והאם זה בכלל נושא שמעניין אותי ברמה כזו שאעשה עליו את עבודת הסמינריון האחרונה שלי לתואר זה? שאלות מנחות מסוג זה הדהדו לי בראש לכל אורך התהליך. לאחר זמן לא רב התברר לי כי הנושא גורר אחריו לא מעט עניין אך יחד עם זאת, ישנו חוסר בעניין ובמודעות הציבורית בכל הקשור לכדורסל נשים (זאת כמובן באופן יחסי). כסטודנטית לחינוך גופני המייצגת את נושא הספורט בכלל ואת הנשים בפרט מצאתי כי השילוב בין השניים נותן את הגושפנקא הסופית לבחירת נושא העבודה; יתרה מכך, נוכחתי לראות כי ישנה בורות מסוימת בנושא בקרב האוכלוסייה הכללית וחמור מכך, בקרב אוכלוסייה הנוגעת בנושא הספורט יום יום שעה שעה. נקודה זו ונקודות נוספות הפריעו לי מאוד בייחוד בשל העובדה ששנות הכדורסל בעבר ובהווה מייצגות את ישראל בכל העולם ומגיעות להישגים מרשימים לא פחות מאלו של הגברים.

מכאן, בחרתי לבחון את התפתחות כדורסל הנשים בדגש על התקופה האחרונה גם בשביל להעלות את המודעות וגם בשל העובדה שככל שנכנסתי יותר ויותר לעובי הקורה רציתי לדלות ולגלות עוד ועוד פרטים בנושא. הנושא גרר עימו שרשרת אחת ארוכה של סקרנות אינסופית עבורי. תהליך העבודה חשף אותי לעולם שלם של גאווה נשית. מתחילת הדרך (כאשר נחשפתי לראשונה לארכיון המכללה) נוכחתי לראות בנושא כתבות, דפים, ראיונות, גזירי עיתונות וכדומה שלכולם מכנה משותף אחד- הרצון העז מצד שחקניות העבר להמשיך ולהצליח ויתרה מכך, להעלות את המודעות הציבורית הגוררת עימה שרשרת המועילה לכדורסל הנשי. נקודה נוספת שברצוני לציין; תהליך העבודה חשף אותי לעולם שלם של איסוף חומר היוצר בסופו של דבר תוצר מרשים- הדבר גרם לי להבין ולהעריך עוד יותר את אנשי המדע והמחקר אשר יכולים להעביר ימים ולילות בחיפושים אחר חומרים למאמר/ספרם הבא (עבודה שלעיתים לא מעלה דבר, ולא פעם נראית סיזיפית).

בנימה אישית, ארצה להודות למרצה ד"ר חיים קאופמן שהכין היטב את השטח לקראת הכנת העבודה, אני משוכנעת שללא ההסברים המפורטים והתשובות לכל השאלות הדרך עבורי הייתה

הרבה יותר קשה. תודה לשחקנית העבר הגב' ענת דרייגור, על שיתוף הפעולה המלא, והנכונות לעזור בכל שלב ושלב בעבודה. תודה לכתב הספורט מר אריה ליבנת שענה בסבלנות אינסופית לכלל השאלות במהלך העבודה.

תוכן עניינים

1. מבוא.....1-2
2. התפתחות הכדורסל בארץ ישראל ובמדינת ישראל.....3
- התפתחות הכדורסל.....3-5
- הכדורסל הנשי עד 1990.....5-10
3. התפתחות הליגה לכדורסל נשים ב-20 השנים האחרונות.....11
- הקבוצות המובילות בעשרים השנים האחרונות.....11-13
- סקירת הליגות.....13-17
4. משחקי הגביע.....18-19
5. הכדורסל הנשי בזירה הבינלאומית.....20
- נבחרות.....20-21
- קבוצות.....21-22
6. דמויות בולטות.....23-25
7. תקשורת.....26-28
8. קשיי העבר וחזון העתיד.....29
- קשיים.....29-30
- חזון העתיד.....30-31
9. סיכום ומסקנות.....32-33
10. ביבליוגרפיה.....34

1. מבוא

משחק הכדורסל שנחשב לאחד מענפי הספורט המובילים בעולם, אם לא המוביל ביותר הלך וצבר עם השנים פופולאריות שאין דומה לה, וזאת בקרב גברים, נשים וילדים. ידוע לכל כי כדורסל הגברים, בין אם בעולם, ובין בארץ, ידוע כענף מצליח ומשגשג מבחינת כלל הפרמטרים הנמדדים; יוקרה, תקציבים, פרסום, תהילה, הוכרה, רמת משחק, משכורות וכדומה.

בהתחשב בזאת, דברי ימי הכדורסל בישראל מפוארים. בזכותו של הכדורסל התנוסס הדגל הישראלי, יותר מאשר בזכותו של ענף אחר, על מגרשי הספורט של בירות העולם ושמה של ישראל הגיע לאוזני התושבים בארצות רחוקות.

ענף זה בכל הקשור למין הגברי מוכר על כל רבדיו למרבית חובבי הכדורסל. כדורסל הנשים לעומת זאת מוכר הרבה פחות, אפילו כאשר מדובר בחובבים הוותיקים של הכדורסל הגברי. סוגיה זו, היא הבסיס לסקירה המקיפה שנעשתה בנושא. כאשר הדגש הוא על התקופה הנוכחית, ועל השנים שקדמו לה (עד 1990). העבודה מתמקדת במספר נושאים עיקריים ומשמעותיים בקרב כדורסל הנשים בכלל והשחקניות בפרט. במסגרת נושא העבודה – **"התפתחות הכדורסל הנשי במדינת ישראל בעשרים השנים האחרונות"**, נבחנו מספר תתי נושאים באופן מעמיק: קבוצות ונבחרות בארץ ובזירה הבינלאומית, הישגים משמעותיים, דמויות בולטות, תקשורת ויחסה לענף (הנשי), קשיים וחזון העתיד היו רק חלק מהם.

נראה כי נושא שבלט באופן מיוחד הוא הקשיים והקיפוח מהם "סבלו" ועדיין סובלות שחקניות הכדורסל בישראל. הדבר בא לידי ביטוי בכלל הפרמטרים שנבחנו החל בקבוצות ונבחרות, וכלה בתקציבים ובתקשורת.

העבודה מספקת תמונת מצב על כדורסל הנשים, כיום, ובעבר. לעיתים נדמה כי המרוץ אחר שוויון מגדרי בענף הוא מרוץ נצחי שספק אם יסתיים אי פעם.

במסגרת העבודה נאסף חומר הקשור לנושאי העבודה הרלוונטיים, במגוון דרכים; ספרות מקצועית, מאמרים, כתבי עת, גזירי עיתונות, ראיונות, אינטרנט ועוד. לאחר שנאספו החומרים נעשתה אינטגרציה בין כלל החומרים. ראיונות שהתבצעו לקראת סיום העבודה עם שחקנית העבר הגברת ענת דרייגור וכתב הספורט בעיתון ה"ארץ" מר אריה ליבנת השלימו את הפערים החסרים והביאו לתוצר הסופי.

כיוון שהעבודה בוחנת את התפתחות הענף על פני תקופה מוגדרת, היו חוסרים מבחינה כרונולוגית בכלל המידע שנמצא. אם נכנס לפרטי פרטיה של העבודה יהיה הדבר בולט לעין, אך ברמה הכללית, הועברו הנושאים בצורה מספקת היוצרת לקורא תמונה ברורה על כל נושא שנבדק.

פרק ראשון: בחלקו הראשון יתמקד בהתפתחות הכדורסל באופן כללי, ובחלקו השני יתמקד בהתפתחות הכדורסל הנשי

הפרק יסקור את התפתחות הכדורסל עוד מראשית דרכו. כמו כן, תינתן סקירה כללית על התפתחות הכדורסל הישראלי. הפרק יתמקד בנושאים המשמעותיים הקשורים לעולם הכדורסל. בחלקו השני של הפרק ישנה התמקדות בהיסטוריית הכדורסל הנשי עד שנת 1990. הפרק יבחן את התפתחות הענף, אירועים ומשחקים משמעותיים.

פרק שני: פרק זה יתמקד בהתפתחות הליגה לכדורסל נשים בעשרים השנים האחרונות

(1990-2010), קבוצות מובילות וסקירת הליגות

הפרק נותן סקירה קצרה על הנעשה בכל שנה בליגת הכדורסל הנשי החל משנת 1990 ועד 2010. כמו כן, יצוינו ויפורטו קבוצות מפתח שבלטו בשנים אלה.

פרק שלישי: יתמקד במשחקים השניים בחשיבותם בענף הכדורסל הנשי במדינת ישראל – משחקי הגביע

הפרק יבחן את האירועים/משחקים המשמעותיים שהתקיימו בין השנים 1990-2010, מאבקים משמעותיים, הפסדים, כוכבות בולטות וכדומה.

פרק רביעי: יבחן את כדורסל הנשים בזירה הבינלאומית

פרק זה יתמקד בתמונה הרחבה יותר של הענף הנשי. הפרק יסקור את הישגי נבחרות/קבוצות הכדורסל הנשי בין השנים 1990-2010 בזירה הבינלאומית. בפרק יופיעו משחקים/הישגים משמעותיים ביותר בשנים אלה, הן של הנבחרות והן של הקבוצות.

פרק חמישי: פרק זה יפרט על הדמויות הבולטות והמשמעותיות ביותר בתקופה הנ"ל

מן הראוי לציין כי ההתמקדות נעשתה על מספר מצומצם של שחקניות אך היו שחקניות מרשימות נוספות, עליהן אין פירוט אך שמן מצוין בגוף העבודה.

פרק שישי: הפרק בוחן את הפן התקשורתי בכל הקשור לענף הכדורסל הנשי

הפרק מציג את התמונה הרחבה שבין כדורסל הנשים ועולם התקשורת. בין היתר מתמקד הפרק בקשיים מהן סבלו ועודן סובלות שחקניות הכדורסל.

פרק שביעי: קשיי העבר וחזון העתיד

פרק זה משלב בתוכו מעט מן העבר ומעט מן העתיד בכל הקשור לכדורסל הנשי. הפרק יבחן קשיים בהם נתקלו כל הקשורות לענף, ובעיקר השחקניות. כמו כן, יעלה הפרק גם את הצד האופטימי ויבחן את חזון העתיד הוורוד.

תרומתם האפשרית של ממצאי העבודה באים לידי ביטוי במספר מישורים:

- הרחבת הידע הכללי והעלאת המודעות בנושא. טרם החל החוקר את עבודתו בלטה לעין העובדה כי חוסר המודעות, שלא לומר בורות בנושא היה כמעט ובלתי נתפס בהתחשב בעובדה שענף זה הוא הענף הממוקם במקום הראשון (בספורט הקבוצתי הנשי), הזוכה לתנאים ומשאבים שאף ענף ספורט (נשי) אחר אינו זוכה לו.
- העבודה מספקת כלי עזר להרחבת הידע הכללי/מקצועי והעלאת המוטיבציה, במישור האישי והקבוצתי עבור כל הנוגעים בדבר.
- העבודה מאורגנת באופן כרונולוגי אשר יוצר תמונה ברורה בנוגע למאורעות/הישגים שהתחוללו במהלך השנים.
- הפקת לקחים – ניתן להשתמש בממצאי העבודה, ובקשיי העבר כהפקת לקחים ויישומם בהווה ובעתיד.

העבודה חושפת את הקורא לעולם הכדורסל המופלא, ויתרה מכך לעולם הכדורסל הנשי. עולם המעורר השתאות וכבוד, על התמודדויות בלתי פוסקות עם חוסר שוויון משווע ואפליה מובהקת כנגד המין הנשי בענף.

2. התפתחות הכדורסל בארץ ישראל ובמדינת ישראל

התפתחות הכדורסל:

משחק הכדורסל שהומצא על ידי ד"ר ג'יימס נייסמית', ספרינגפילד, מסצ'וסטס בשנת 1891 הפך לאחד המשחקים הפופולאריים בעולם. הכל החל כאשר ד"ר גוליק, מנהל המחלקה לבריאות במדינת מסצ'וסטס פנה לד"ר נייסמית', מנהל מועדון ימק"א בעיר ספרינגפילד וביקש ממנו למצוא משחק שיתאים לאולם סגור, על מנת שניתן יהיה לשחק גם בימות החורף הקשים. לאחר שהבין כי הכדור הוא שמלהיב ומדרבן את הנוער האמריקאי גילה את המשחק. בתחילתו של התהליך המשחק התנהל בווריאציה אחרת עד שהלך והתגבש לו המשחק השלם והמוכר של ימינו. תחילה, הונחו הסלים על ריצפת האולם ומספר המשתתפים לא הוגבל, לאחר מספר ניסיונות ניסח ד"ר נייסמית' מספר חוקים וביניהם:

- הסל יוגב ויתלה על הקיר.
- מספר המשתתפים בכל קבוצה הוגבל לתשעה.
- הוטל איסור לפגוע ביריב על ידי הדיפה או דחיפה.
- אין לרוץ עם הכדור ביד, מותר לכדרר ולמסור.

עם הזמן, חלו שינויים קטנים בתבנית הבסיסית אותה הגה נייסמית'. נייסמית' שם דגש על עבודת צוות בתוך הקבוצה ומבלי שתכנן המציא את אחד המשחקים המשמעותיים ביותר כיום (פז ויעקבסון, 1982).

יש הטוענים כי המשחק הומצא בגרסאות כאלו ואחרות עוד שנים קודם לכן. במאה התשיעית, במקסיקו, נראו אינדיאנים משחקים במה שדומה למשחק הכדורסל כאשר הכדור, שהיה עשוי עור צבי ממולא נזרק דרך חישוק אנכי. זמן כל משחק היה רב והקבוצה המנצחת הייתה זו ש"קלעה" ראשונה ל"סל". תשעה שחקנים השתתפו בכל אחת מהקבוצות. הקבוצה המנצחת קיבלה מהצופים תכשיטים ומלבושים ואילו לקבוצה המפסידה היו נערפים ראשי המשתתפים. במאה ה-10 לפני הספירה שיחקו במשחק הנקרא פיק טה פיק. האצטקים, במאה ה-16 שיחקו במשחק הנקרא "אולמאליידו", שהיה וריאציה נוספת של הפי טה פיק. בשני המשחקים הללו הייתה המטרה להחדיר כדור לטבעת אבן מוגבהת, אנכית לקיר (פז ויעקבסון, 1982).

המשחק החל לעניין מיליוני בני נוער המשתתפים במסגרות שונות בכל יבשות תבל. נייסמית' לא תיאר לעצמו כי ברבות הימים יהפוך משחק זה לאחד המשחקים הפופולאריים ביותר עלי אדמות. כוונתו של נייסמית' הייתה ליצור משחק שיתאים לתנאי החורף הקשים במדינתו, בתוך אולם סגור. יחד עם זאת ההסטוריה של ימי הכדורסל הייתה רצופה בקשיים; אף שהמשחק התקבל במהירות רבה במכללות והפך למקצועני, עבר זמן עד אשר הוא התבסס ונעשה לאחד מארבעת המשחקים הפופולאריים ביותר בארצות הברית ומחוצה לה (Galily, 2000 מתוך בן פורת, 2010). מי שהגיעו לרמה הגבוהה ביותר של הכדורסל, הם האמריקאים ששיאה במשחקי NBA; הם הטובים ביותר בתחום. הם אלו שמנחים ומלמדים את העולם כולו כיצד לשחק. בליגה זו מוצג

כדורסל ברמה אחרת. הסיקור התקשורתי והעניין הציבורי שמעוררת הליגה הוא יוצא דופן ונראה כי מגיע כמעט לכל בית. הכדורסל הפך במקומות מסוימים בעולם למדע. רמת אימון גבוהה, תחכום, מתקנים מודרניים הם רק חלק מעולם הכדורסל.

פיב"א- הפדרציה הבינלאומית של הכדורסל היא הגוף העליון המנהל את ענף הכדורסל בעולם. פיב"א הוקמה בשנת 1932 במינכן על ידי התאחדויות מ-8 מדינות, ושמה המקורי היה "הפדרציה הבינלאומית לכדורסל חובבים" (האות A בראשי התיבות FIBA ייצגה את המילה Amateur). המילה "חובבים" הושמטה בשנת 1989, לאחר שהוחלט לאפשר לשחקנים מקצועניים (שחקני ה-NBA) להשתתף בתחרויות שמאורגנות על ידי פיב"א. משרדי פיב"א הועברו ב-2002 ממינכן לז'נבה. פיב"א מאגדת כ-200 התאחדויות כדורסל לאומיות. תפקידיה העיקריים הם קביעת חוקי משחק הכדורסל, פיקוח על העברות שחקנים בינלאומיות וארגון התחרויות הבינלאומיות בענף. התחרויות העיקריות המאורגנות בחסות פיב"א הן הטורניר האולימפי בכדורסל (לגברים מ-1936, לנשים מ-1976) ואליפות העולם (לגברים מ-1950, לנשים מ-1953). החל משנת 2000, עורכת פיב"א גם את תחרות הדיימונד בול, כהכנה לטורניר הכדורסל האולימפי.

במשחקים האולימפיים מהווה משחק הכדורסל את אחד משיאי האירוע. הופעת הבכורה של נבחרת ישראל בכדורסל נערכה באולימפיאדת הלינסקי בשנת 1952. הופעת הבכורה של נבחרת זרה בישראל נערכה בדצמבר 1958, הייתה זו נבחרת פולין שביקרה בארץ וגברה עלינו. נבחרת זו חזרה לישראל פעם נוספת בשנת 1962 ולאחר מכן הופיעו בארץ נבחרות נוספות. מסורת זו נמשכת עד היום. עיקר הופעותיה של נבחרת ישראל היו באליפויות אירופה, בהן הגיעה להישגים מכובדים.

ההיסטוריה של הכדורסל הישראלי החלה בתחילת שנות ה-30 במגרש עם שתי לוחיות מעץ ששימשו כסלים. כסף לכדורים לא היה, ולכן מילאו כדורי רגל בסמרטוטים וניסו להכניסם לסלי העץ. המשחקים הסדירים בכדורסל החלו באמצע שנות ה-30. בעיתון הארץ נמצאה עדות לכך שמשחק הכדורסל הולך ומתפתח "משחק זה הולך ורוכש לו נפשות, התפתחותו באה בעיקר בגלל זה שהוא אינו זקוק למגרש רחב ידיים..." (הארץ, 14.07.36). הדחיפה הגדולה ביותר לענף הכדורסל בארץ נזקפת לזכותו של נט הולמן, מאמן אמריקאי, יהודי בעל שם ועבר עשיר בכדורסל. השתלמות בת שבועיים שהעביר הולמן בסתיו 1949 פקחה עיניים רבות בכל הקשור לאפשרויות המגוונות הקיימות בענף זה. הולמן הדריך במשך שבועיים עשרות מאמנים ברזי המשחק המודרני. בין החניכים בקורס של הולמן היו מספר מאמנים אשר עתידים להצמיד את הכדורסל הישראלי לפסגת ההישגים של הספורט הישראלי. בעקבות ביקורו של הולמן אף יצא לאור הספר המקצועי הראשון בשפה העברית על אודות משחק הכדורסל (לפני כן פורסמה אך ורק חוקת המשחק). בית הספר למאמנים במכון וינגייט נושא זה שנים את שמו של הולמן (זמרי, א' 1996).

משחקי ליגה מסודרים לגברים החלו בשנת 1954 ומשחקי גביע המדינה החלו בשנת 1956. אצל הנשים החלו המשחקים מאוחר יותר; משחקי ליגת הנשים החלו בשנת 1958 ואילו משחקי גביע המדינה החלו בשנת 1960. וועדת הכדורסל בישראל החלה את פועלה בשנת 1954, הייתה זאת

ליגת מבחן בהשתתפות שמונה קבוצות – ארבע ממכבי וארבע מהפועל. באותה ליגה זכתה מכבי תל אביב, מי שעתידה לזכות לאחר מכן שמונה פעמים נוספות בתואר האלופה (1955, 1957, 1958, 1959, 1962, 1963, 1964, 1967). מבין הקבוצות שהשתתפו באותה ליגת מבחן נותרו רק שתי קבוצות בליגה העליונה של הכדורסל הישראלי - מכבי תל אביב והפועל חולון. בשנת 1955 נערכה כבר ליגה סדירה בהשתתפותן של שתיים עשרה קבוצות – שש ממכבי ושש מהפועל. בשנת 1956 נמנע קיומה של הליגה וזאת בגלל מבצע קדש וסכסוכים פנימיים. בשנת 1957 משחודשה הליגה השתתפו בה עשר קבוצות (מכבי הצפון-תל אביב והפועל ירושלים נשארו בה מהליגה הקודמת). פעם שלישית מכבי תל אביב זכתה בתואר האלופה. בין הקבוצות הבולטות, פרט לשתי התל אביביות יש לציין את הפועל חולון, שזכתה פעמיים במקום השני (1954, 1955) ופעם אחת במקום השלישי (1958). עד שנת 1968 משמלאו 14 שנות פעילות לוועדת הכדורסל ואיגוד הכדורסל, נערכו בנוסף למשחקי הליגה תשע פעמים משחקי גביע. מכבי תל אביב זכתה בשמונה מתוכם (1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1964, 1965, 1966) ואילו הפועל תל אביב זכתה פעם אחת (1962). בשנת 1968 קם איגוד הכדורסל בישראל, כאיגוד עצמאי. זאת לאחר שפעל הענף קודם לכן במסגרת ההתאחדות לספורט בישראל. האיגוד חבר בהתאחדות הבינלאומית לכדורסל ובמסגרת זו פועל באזור אירופה ואגן הים התיכון (זמרי ופז, 1977). דרכו של הכדורסל הישראלי, אותו ענף ספורט הנחשב למספר אחד מבחינת האיכות הייתה זרועת מכשולים. אולם, במבט לאחור ניתן לומר כי ההישגים אליהם הגיע הכדורסל הישראלי מעוררי השתאות וכבוד. וויכוחים ומריבות בתחילת הדרך לא חסרו. כיום עלו בכדורסל הישראלי על דרך המלך. איגוד הכדורסל בישראל צורף לפיב"א (הפדרציה הבינלאומית של הכדורסל) הצלחתה של ישראל בזירה הבינלאומית הביאה להגדרת הכדורסל כענף הייצוג מספר אחד של ישראל. ההישגים הספורטיביים המצויים באליפויות אירופה, ובמבחנים אחרים הביאו עימם שפע של מכתבי הערכה ממשרד החוץ ומנציגי ישראל ברחבי תבל. הופעת נבחרת ישראל במדינות שונות היוותה מקור עידוד ליהודי אותן ארצות. דוגמא לכך הן שתי אליפויות אירופה שהתקיימו במוסקבה ב-1953 וב-1965, מי שלא נכח במשחקים אלה לא חש את ההתרגשות העצומה שפקדה את אלפי היהודים שחזו במשחקים והזילו דמעות כאשר נוגנה ה"תקווה" והונף הדגל הישראלי (פז ויעקבסון, 1982)

הכדורסל הנשי עד 1990:

מעמד האישה בספורט משקף היטב את מעמדה בחברה. ככל שמטפחים שוויון הזדמנויות בין המינים, כך זוכה האישה למעמד הראוי. כך בקרב החברה כולה וכך גם בתחום הספורט. בהיסטוריה של הישוב היהודי בארץ ישראל, לפני הקמת המדינה טופח אתוס של נשים השוות לגברים ונושאות בעול בכל התחומים. כשמסתכלים על שוק העבודה נראה כי ישנה הבחנה ברורה בין הנשים לגברים, וזאת בניגוד לדימוי המערבי השוויוני. במרוצת השנים נראה כי חלה עלייה במספר הנשים הלוקחות חלק בספורט התחרותי. יחד עם זאת משקף הספורט התחרותי תרבות גברית, כוחנית ורצון להביס את היריב. נראה כי קריירת הנשים בתחום זה עתידה להיות קצרה, ולעיתים אינה עתירת תגמולים מקצועיים (דרום, ר' 2002). מאז קום המדינה בולט אי שוויון הזדמנויות לנשים במגוון תחומי ספורט. כבר בתחילת שנות ה-60, לאור קיפוחן של הנשים בספורט הקימה התאגדות הספורט המובילה באותם ימים – "הפועל" יחידה מיוחדת לקידום

ספורט הנשים. יחידה זו הפסיקה לפעול לאחר מספר שנים מבלי שהטביעה את חותמה בצורה משמעותית (דרום, ר' 2002).

בשנת 1935 במכבייה השנייה, אורגן טורניר כדורסל ראשון בישראל. במקביל, נערך גם טורניר נשים, בהשתתפות שלוש נבחרות: צרפת, פולין וישראל (פז ויעקבסון, 1982). באפריל 1950 נסללה דרכו של כדורסל הנשים הישראלי אל הכדורסל האירופי, כמעט באקראי. כיוון שהיה חשש שלא יהיה די זמן להכנת נבחרת הגברים של ישראל להתמודדויות בחו"ל, (היות שהגברים השתחררו רק זמן קצר קודם לכן מהשירות הצבאי, הוחלט לשלוח לזירה האירופית את הנשים ההשתתפות במסגרת האירופית התאפשרה משום שההתאחדות הבין לאומית לכדורסל (פיב"א) כללה בעת ההיא את האזור הגיאוגרפי של 'אירופה ואגן הים התיכון'. נבחרת הנשים יצאה אפוא לאליפות אירופה, שנערכה בבודפשט. הופעתה במסגרת שכזו היא ששריינה הלכה למעשה את מקומו של הכדורסל הישראלי בזירה האירופית. נבחרת היו עשר שחקניות מ"הפועל" ושש מ"מכבי" (זמרי, א' 1996). מבחינה ספורטיבית הייתה הצלחת נבחרת הנשים מועטה ביותר- ניצחון אחד על נבחרת הולנד- לעומת שישה הפסדים. הכדורסלניות הישראליות הופיעו בשבעה משחקים וזכו רק באחד. בהופעתן הראשונה שיחקו נגד נבחרת הונגריה, המשחק הסתיים בתוצאה כואבת של 95:13. היריבה השנייה הייתה גם היא ממזרח אירופה- רומניה שניצחה בהפרש קטן יותר של 20 נקודות. גם היריבה השלישית- פולין לא הותירה תקוות רבות והכניעה את ישראל 44:19. בשני המשחקים הבאים התמודדו הישראליות מול נבחרות חלשות יחסית וגם שם לא הצליחו להשיג ניצחון. במשחק הרביעי התייצבה ישראל מול נבחרתה של אוסטריה, המשחק הסתיים בתוצאה 32:12 לאוסטריה. לאחר מכן שיחקו מול שוויץ שגברה עליהן 28:21. בלגיה חתמה על ההפסד השישי 50:28, ואז במשחק האחרון ניצחו הישראליות את הולנד 39:21. גם ניצחון זה לא הושג בקלות ועד להפסקה הייתה התוצאה 11:9 לישראל.

הישגים אלו הביאו לידי כך שכדורסל הנשים נדחק, ורק לאחר 18 שנים (1968) הופיעה הנבחרת שוב בזירה הבינלאומית. מאידך, הייתה עצם ההופעה בבודפשט דריסת רגל בכדורסל האירופי, דבר שנודעה לו חשיבות ראשונה במעלה בהתפתחות העתידית של הכדורסל במדינה. קשיים רבים נערכו בדרכה של נבחרת זו לפני יציאתה. הדבר הגיע לידי כך שהבנות נאלצו לממן את הנסיעה (פז ויעקבסון, 1982). בשנת 1966 זכתה נבחרת ישראל בהופעתה הראשונה במשחקי *עמי-אסיה שם זכתה במדליית זהב. נבחרת הנשים חידשה את הופעותיה באפריל 1968, כאשר התמודדה בעיר המערב-גרמנית, האגן במסגרת השלב המוקדם של אליפות אירופה. הנבחרת, שנוצחה על ידי מערב גרמניה והונגריה לא הצליחה לעלות לשלב הגמר, אפילו שגברה על דניה. כשם שנבחרת הנשים הישראלית חדרה לזירת הכדורסל הבין לאומית ברגל שמאל, כך גם אלופת ישראל בגביע אירופה קבוצת הפועל ת"א נוצחה בחודש ינואר 1962 במשחק וחצי ע"י הקבוצה הנפלאה של סלביה סופיה-אלופת בולגריה, שהסכימה לשחק פעמיים בישראל. 1000 צופים באו לאולם הפועל ירושלים כדי לחזות במשחק הראשון בין הפועל וסלביה. מיד ניתן היה להבחין בפער העצום שישנו בכדורסל הנשי של שתי המדינות. המשחק הסתיים בתוצאה של 84:34, תוצאה המרמזת על ההפרש הגדול בין שתי הקבוצות. במשחק הגומלין היה זה מזג האוויר שהכריע את התוצאה הסופית; בערב המשחק ירד גשם זלעפות והתחרות נדחתה ליום המחרת. המשחק שנקבע למועד מאוחר יותר התחיל לעיני 1500 צופים אולם לאחר פתיחתו החל שוב לרדת גשם. הבנות החזיקו מעמד עד להפסקה ואז הוחלט כי תוצאת המחצית- 45:10 תיחשב כתוצאה הסופית. הבנות והצופים נמלטו מפני הגשם.

עונה גדושה מתמיד, שופעת פעילות ואירועים מקומיים ובין לאומיים הייתה מנת חלקן של המין הנשי, המעדיפות לבטא את יכולתן דווקא על מגרשי הכדורסל (1967). בפרק זמן של תשעה חודשים ראויים מספר מאורעות להירשם בהיסטוריה הכדורסל הנשי בישראל: נבחרת הנשים הלאומית קמה לתחייה (לאחר 17 שנים), נולדה נבחרת נערות שנטלה חלק בטורניר אליפות אירופה באי סרדיניה, ואלופת ישראל- קבוצת מכבי תל אביב השתתפה זו השנה הרביעית במשחקי גביע אירופה לקבוצות אלופות. אכן מן הראוי לברך על המוגמר ולהתעלם מהידרדרות ההתעניינות בליגה הלאומית עצמה. אולם, מול שפע משחקים במישור הבינלאומי, התנהלו משחקי הליגות השונות על מי מנוחות, ללא הפתעות, לרוב גם בשיבושים ניכרים כגון פרישת קבוצות רבות, חוסר אולמות בתקופת החורף, אי הופעת שופטים, ודחיית משחקים לזמן בלתי ידוע של סיום משחקי הגביע. אין להעלות על הדעת באילו תנאים קשים פעלו מספר קבוצות לאומיות, יתכן ויחסן של האגודות לקבוצות הנשים נובע מן העובדה שאינן מכניסות אגורה לקופותיהן (פז, י' 1968). יתרה מכך, במשך יותר מיובל שנות קיומה של המדינה, היה מספר המשחקים של נבחרת הנשים קטן מ- 15% ממספר המשחקים של נבחרת הגברים. עם זאת, לעובדת הופעתה של נבחרת הנשים באזור האירופי, הופעה שהייתה תקדים, נודעה חשיבות יתרה עם סולקה ישראל מזירת הספורט האסיאנית, כעבור שנים רבות, לאחר משחקי אסיה בשנת 1974. שנים לא מעטות נאלצות הספורטאיות להתמודד עם קיפוח ייצוגי וכספי באופן שיטתי וזאת אף שהישגיהן מעוררי הכבוד באירועי ספורט בינלאומיים לא רק שאינם נופלים מהישגי הגברים אלא במקרים רבים אף עולים עליהם. בעיית האפליה המרכזית היא מימון מצומצם הגורם לירידה בהישגים ולפחות עניין בקרב הציבור. טיפול בבעיה זו יביא לשיפור יכולתן של הספורטאיות, מכאן יתוגמלו בהתאם, המוטיבציה תגבר ועם ההישגים תבוא החשיפה הציבורית והתקשורתית). כל אלו יביאו תמורה למפרסמים ולנותני החסויות.

את המציאות העגומה והאפליה הבולטת ניסתה לשנות עמותת ל.כ.ן (לקידום כדורסל נשים) בשנת 1985. הרקע לייסודה היה היחס המפלה כלפי נבחרת הנשים הישראלית בכדורסל, כפי שבא לידי ביטוי באירועי המכבייה ה-12 (נושא המכבייה ידון בהרחבה בהמשך); אגודת הספורט מנוהלת בידי העמותה. מלבד ניהול הקבוצה, פועלת העמותה למען השוואת תנאיו של כדורסל הנשים בישראל לכדורסל הגברים, בין היתר במישור המשפטי. העמותה רואה בפעילות הקבוצה חלק מהמאבק הפמיניסטי. העמותה הוקמה ב-1985, על רקע אירועי המכבייה ה-12 (יפורט בהרחבה בהמשך). בשנת 1989 הגישה העמותה עתירה משפטית בדרישה שאיגוד הכדורסל ישווה את תקנון ליגת הנשים לזו של הגברים. משמעות הדבר הייתה שיתוף שתי שחקניות חיזוק זרות גם בליגת הנשים, דבר שלפני כן לא התאפשר. בתום דין ודברים אושר שיתוף שחקניות זרות בליגת הנשים והדבר, כצפוי תרם רבות לשיפור רמת הכדורסל הנשי בישראל (דרום, ר' 2002) מאמנת קבוצת אליצור תל אביב דאז יעל פיקוש טענה כי פריצת הדרך בכדורסל הנשי בישראל תבוא ברגע שיתחילו להתאמן מדי יום וישלבו שחקניות זרות (ביגמן, 1985).

פעילויות שונות שננקטו למען יצירת שוויון בין נשים לגברים בספורט הביאו לכך שב 1994 נקבע כי הקצאת המשאבים של המועצה להסדר ההימורים בספורט תהא שוויונית לנשים וגברים כאחד. זאת ועוד, נקבע כי הרשויות המקומיות תקצבנה סכומים שווים לספורט הנשים והגברים. אי לכך ובהתאם לזאת, אי השוויון בין שני המינים בענפי הספורט בכלל ובכדורסל בפרט מתמשך עד היום. דו"ח סיכום הוועדה שהוקמה בשלהי שנות ה-90, במטרה לבחון את מבנה הספורט בישראל הראה כי במקרים רבים הופלו ספורטאיות לרעה בהשוואה לספורטאים ובנוסף ישנו

ייצוג בלתי הולם של נשים בוועדות, בהנהלות איגודים ובהתאחדויות. הוועדה קבעה כי חלוקת משאבים לקבוצות ולמועדוני ספורט צריכה להיעשות באופן שווה וללא אפליה מגדרית וכן יש לטפח תוכניות מיוחדות לקידום וחיזוק פעילויות לילדות ולנערות ולהקפיד על ייצוג הולם לנשים בהנהלות ארגוני הספורט. ועדה זו וועדות נוספות שקמו בזו אחר זו הציגו מסקנות וממצאים דומים; נראה כי בעיית מעמדן של ספורט הנשים בארץ עדיין רחוקה מלהיפתר. כיום נראה כי המחקר והעניין בספורט הנשים זוכה לחשיפה רבה יותר מבעבר אך עדיין רחוק מלהיות מספק. נדמה כי ספורט הנשים בישראל עדיין מצוי בראשיתה של אותה דרך ארוכה (דיסקין, 2002).

מספר דוגמאות לכך שהאפליה בענף באה לידי ביטוי עוד בתחילת הדרך: ב-31 השנים הראשונות מאז ההכרזה על מדינת ישראל, קיימה נבחרת הגברים למעלה מ-300 משחקים בין ארציים. נבחרת הנשים לעומת זאת, קיימה רק 30. פחות ממשחק בין ארצי אחד בשנה. כמו כן הליגה הלאומית לגברים (אז-ליגה א') נפתחה ב-1954. הליגה הראשונה לנשים פיגרה אחריה בארבע שנים. זאת ועוד שמשחקי הגביע הראשונים לגברים נערכו ב-1956. משחקים דומים לנשים הונהגו רק כעבור שלוש שנים.

כל זאת כאילו לא הייתה זו נבחרת הנשים שהשתתפה ראשונה מבין נבחרות הייצוג שלנו באליפות אירופה, שנערכה ב-1950 בבודפשט, הונגריה, שלוש שנים לפני הופעתה הראשונה של נבחרת הגברים במוסקבה 1953 (פז, 1968). אז מה קרה בין השנים 1950-1991, השנה בה השתתפה נבחרת הנשים בפעם השנייה באליפות אירופה. פער השנים הגדול העצים את תחושת הדיכוי ממנה סבלו כל הקשורות לכדורסל הנשים הישראלי. החל משנת 1991 ולאחר שלל ביקורות, חלקן טובות, וחלקן פחות מחמיאות בנושאים רבים, בשורת הביקורת התחתונה ניתן לראות כי ארגון המשחקים היה מעולה, הישגן של השחקניות היה טוב, ולעיתים טוב פחות אך בסופו של יום, נבחרת הנשים, ללא ספק עמדה בכל הציפיות. הניצחון הסנסציוני על נבחרת צ'כיה בערב הפתיחה של המשחקים, יישאר חקוק בדברי ימי הכדורסל שלנו. צ'כיה סיימה את האליפות במקום השלישי. גם כאשר הפסידה נבחרתינו אין זה היה בגלל שהייתה מובסת. היא נוצחה קודם כל משום שלא עמד לה הניסיון וכושר המשחק שיש לאירופאיות המנוסות פי כמה. הרי לא די בענת דרייגור אחת ובלימור מזרחי כשרונית או אולי אפילו שילובן של אורלי גרוסמן ואלומה גורן שהגיעו במיוחד מארצות הברית בכדי לסייע לנבחרתנו, כדי לצאת בין לילה מאלמוניות שנמשכה 40 שנים. אנשי מקצוע בתחום הכדורסל דאז הסבירו כי לא די באליפות אחת כדי לומר יש לנו נבחרת, את כל מאגר הכישרונות המצומצם שיש לנו, יש לפתח. כל אחת מבנות הנבחרת חייבת להיות שגרירת הכדורסל בקבוצתה. כל קבוצה תישען על כתפי שחקנית הנבחרת, שתהיה מודל לחיקוי לבנות הצעירות יותר. יודעי דבר סיכמו באותה התקופה את נושא כדורסל הנשים בכך שיש לתת לנשים יותר מאשר צ'אנס. אליפות אירופה הוכיחה זאת בגדול (לרר, 1991).

תפנית בכדורסל הנשים – המכבייה ה-12:

במסגרת המכבייה ה-12 נבחרת הנשים של ישראל בכדורסל אמורה הייתה להתמודד במשחק הגמר נגד נבחרת ארה"ב. המשחק עתיד היה להתקיים על פי התוכנית שנקבעה מראש בהיכל הספורט ביד אליהו לפני גמר הגברים. שעות אחדות לפני המשחק החליטו עסקני ארגון הכדורסל להעבירו למגרש. הכדורסלניות החליטו להחרים את משחק הגמר בכפר המכבייה. האמריקאיות, להן הוסבר שמדובר במאבק פמיניסטי על מעמדן של כדורסל הנשי בארץ, תמכו בהן. בתגובה החליט איגוד הכדורסל על פירוק הנבחרת. מספר פעילות בענף עתרו לבית המשפט נגד הענישה הקולקטיבית שהפעיל האיגוד, והפירוק בוטל. איגוד הכדורסל סרב לרשום את נבחרת הנשים לקדם אליפות אירופה, הצפויה להיערך בשנה שלאחר התקרית, באיטליה. כנראה שהתקרית הייתה הקש ששבר את גב הגמל, שכן לאחר המקרה החליטו מספר כדורסלניות בולטות ובראשן ענת דרייגור וטלי בירקאן לצאת למאבק. בירקאן טענה כי "הכדורסל הנשי מצוי באופן קבוע בתחתית סולם העדיפויות של העוסקים בענף והגברים זוכים להרבה יותר". גם כלפי התקשורת היו טענות: "העיתונים שתמיד ידעו להתעלם מהכדורסל הנשי, התעוררו פתאום לאחר מקרה המכבייה" בעקבות אי הופעתן לגמר הנשים, יפסלו כל משחקי ישראל וארה"ב, לא יקבלו מדליות, הוטלו גם כנסות והמלצה לעונש נוסף. אובדן כל נקודות המשחקים בהם זכתה במשחקי המכבייה ה-12 וביטול כל משחקה כאילו לא נטלה בהם חלק. משמעות גזר דין זה היא שנבחרת ישראל בכדורסל לנשים אינה ראויה ולא תהיה זכאית לקבלת מדלייה או תעודה כלשהי. כמו כן נקנסה ב-\$1000 והומלץ כי החלטה זו תועבר למוסדות המתאימים באיגוד הכדורסל בישראל על מנת שישקלו כיצד לנהוג בנבחרת, בהנהלתה, במאמנה ובשחקניותיה לאור התנהגותן הבלתי ספורטיבית, כך נאמר בגזר הדין של וועדת המשמעת של משחקי המכבייה ה-12. אותה החלטה התקבלה גם לגבי נבחרת ארה"ב פרט לקנס הכספי ששיעורו נקבע ל-\$500. בית הדין המשמעתי קבע כי חמור יותר חלקה של נבחרת ישראל כאשר היוזמה באה למעשה ממנה. במיוחד צוין חלקה של ראש הקבוצה הישראלית- ענת דרייגור כדומיננטי ומכריע ביותר (27.7.85 "הארץ") עוד נאמר בנושא: "מעשה מחפיר זה אשר נעשה על ידי השחקניות נוגד את רוח המכבייה ומטרותיה ועל כן אנו משוכנעים שאין הן ראויות ליטול חלק במשחקי המכבייה וספק אם ראויות הן לשאת את השם והדגל הישראלי". בעקבות פסק הדין לא תתקיים חלוקת מדליות בטורניר משמע שהטורניר בוטל. יו"ר הוועדה המארגנת מייקל קווהזי דרש שהבנות יורחקו מכל משחקי המכבייה בעתיד, אלא שדרישתו אינה בת ביצוע כיוון שבית הדין המשמעתי מטפל רק במכבייה ה-12. בהמשך לדבריו הוסיף כי אם התקנון אינו מאפשר עונשים כבדים לנבחרת יש לשנות את התקנון. השופט הבינלאומי היווני צולוקידיס ששפט במשחקים רבים בעבר בישראל אמר: "זו שערורייה בינלאומית חסרת תקדים. קשה לי להבין כיצד ספורטאיות מחליטות על צעד כזה" מאמן הכדורסלניות הישראליות מרק זלצר אמר: "אני יכול להבין את הבנות הן הגיעו לרמה גבוהה ולא נתנו להן את הבמה המתאימה (26.7.85 "ידיעות אחרונות) משקיף פיבי"א ברנאר לז'אד אמר: "זו שערורייה! דבר כזה עוד לא קרה בתולדות ההתאחדות הבינלאומית. עוד לא קרה שנבחרת מארחת לא תופיע במשחק גמר בארצה, אין מילים לתאר את

מה שקרה". מאוחר יותר, משנשאלו דרייגור ובירקאן האם הן מצטערות על החלטתן שלא להשתתף במשחק הגמר של המכבייה אמרו שאין הן מצטערות. הן מודעות לכך שהמעשה מהווה עבירה אך טענו שבמקרה זה גזר הדין בוצע בטרם נערך המשפט, ולכן התגלגל כל הסיפור לערכאות; תחילה הוציא שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב דוד וולך צו המורה לאיגוד הכדורסל לרשום את נבחרת הנשים לטורניר הקדם אירופי. האיגוד בתגובה ערער על החלטה זו. השופט דחה את טענת נציגי האיגוד, כי אין בסמכות בית המשפט לדון ולהתערב בשיקולי איגוד הכדורסל, שהוא גוף וולונטרי. האיגוד ערער על כך בפני בית המשפט העליון (21.12.85 "כל העיר").

ב-1989 שוב פנתה העמותה לבית המשפט, הפעם בדרישה לאפשר שיתוף שחקניות זרות בסגלי הקבוצות, בדומה לקבוצות הגברים. השופט אורי גורן קיבל את טענות העמותה. איגוד הכדורסל ערער על פסק הדין, ואף שערעורו התקבל בנימוק שיש למצות קודם את המשא ומתן, המליץ לו בית המשפט לקבל על עצמו את פסק דינו של השופט גורן. בסופו של דבר, הסכים האיגוד לשתף שחקניות כדורסל זרות, החל מהעונה שלאחר מכן. ב-1994 היו נציגי העמותה שותפים בוועדה הציבורית לקביעת תבחינים ואופן חלוקת כספי המועצה להסדר ההימורים בספורט בראשות השופט מרדכי בן דרור (יועדת בן-דרור). הוועדה המליצה על חלוקת כספים שוויונית בין ספורט הנשים לספורט הגברים, וכן המליצה על העדפה מתקנת לספורט הנשים. בשנת 2004 זכתה העמותה בעתירה שהגישה לבג"ץ נגד המועצה המקומית רמת השרון, בדרישה להשוות את המימון אותו היא מקבלת למימון אותו מקבלות קבוצות הגברים. בעקבות עתירה שהוגשה ב-2005 נגד רשות השידור, גיבשה הרשות קריטריונים לשידור משחקי קבוצות כדורסל הנשים במסגרות האירופיות.

לסיכום פרק זה ניתן לומר כי התפתחות הכדורסל בכלל והתפתחות כדורסל הנשים בפרט מהווים אבן דרך משמעותית בספורט העולמי והארצי. שחקניות הכדורסל נאלצו להתמודד עם לא מעט פערים בין לבין המין הגברי הבאים לידי ביטוי במישורים רבים. הפרק הבא יתמקד בקבוצות הכדורסל המובילות שקמו במדינת ישראל בעשרים השנים האחרונות, ובהתאם לזאת, סקירת הליגות, פירוט המשחקים בשני העשורים הללו.

3. התפתחות הליגה לכדורסל נשים ב-20 השנים האחרונות

הקבוצות המובילות בעשרים השנים האחרונות

מבנה כדורסל הנשים במדינת ישראל; קבוצות הנשים, הנמצאות תחת איגוד הכדורסל מתחרות במהלך השנה לפי שתי קטגוריות; האחת- גיל, כאשר מדובר על שחקניות צעירות המחולקות לקבוצות בהתאם לגילן, הקבוצה הצעירה ביותר (מגיל 10) היא קבוצת המתחילות והקבוצה המבוגרת ביותר (עד גיל 18) היא קבוצת נערות א'. הקטגוריה השנייה מחלקת את השחקניות הבוגרות יותר בהתאם לרמתן המקצועית כאשר הליגה הנמוכה ביותר היא ליגה א', אחריה הליגה הארצית, ליגה לאומית והליגה הטובה ביותר ליגת העל.

החל משנות ה-90 היה מפנה בכדורסל הנשים במדינת ישראל. השינוי נראה על פני פרמטרים רבים וביניהם התייחסות רצינית יותר לכדורסל הנשים בכלל ולשחקניות בפרט. הדבר בא לידי ביטוי בכמות האימונים וברמתם, השקעה מירבית בשיפור הכושר הגופני מצד השחקניות, רמת הקבוצות במגמת עליה; הן ברמת המקרו- כקבוצה, והן ברמת המיקרו- כשחקניות. בהתאם לכך מאמנים ברמה גבוהה יותר מגיעים לתחום. דוידסקו המגיע מתחום אימון הכדורסל טען באותה תקופה כי לכדורסל הנשים פוטנציאל רב מזה של הגברים. טענה זו התבססה בעיקרה על מידת ההשקעה מול התוצאה, הבאה לידי ביטוי בהצלחה אצל הגברים מול הנשים (שטיינשלייפר, 1988). בתחילת שנות ה-90 הותרה לראשונה השתתפותן של שתי כדורסלניות זרות בליגה הלאומית בכדורסל הנשים. הייתה זו הזדמנות מצד ראשי הענף לדחוף את תחום הכדורסל צעד נוסף קדימה. בין הקבוצות הבולטות בתחילת שנות ה-90 היו אליצור רמלה ואליצור ג'נס חולון שניהלו מאבק צמוד על אליפות. בתום הליגה באותה שנה שתי הקבוצות שירדו לליגה הארצית היו שתי קבוצות בעלות שם – מכבי ת"א ובני יהודה ת"א.

באותה התקופה בלטה קבוצה נוספת שעלתה לכותרות- קבוצת ל.כ.ן רמת השרון; בשנה זו עלתה לליגה הלאומית ומאז התקדמה בצעדי ענק. ב-1994 הייתה קבוצה זו על סף זכייה באליפות המדינה שהוחמצה בשניות הסיום (הלל, 1994). בהמשך דרכה נחלה הקבוצה שתי הצלחות משמעותיות (1999) – זכייה במקום השני בגביע רונקטי* וזכייה בדאבל - מקום ראשון בליגה וזכייה בגביע המדינה.

ניתן להבחין בתופעה מעניינת; מרבית קבוצות כדורסל הנשים מגיעות מערים בהן יתר ענפי הספורט מפותחים פחות, ואף כלל אינם מפותחים. תופעה זו אינה גורפת אך יחד עם זאת אין להתעלם מן העובדה שבאותן ערים בהן כדורסל הנשים מפותח ואף מוביל, ענף מרכזי נוסף, לדוגמת הכדורגל איננו מפותח כמעט בכלל. ייתכן כי דחיפת כדורסל הנשים מתבקשת באיזורים בהם ענף הכדורגל (ככלל, לאו דווקא כדורגל נשי) כמעט ואינו מפותח. נדמה כי גם לענף הכדורגל (בדומה לכדורסל) ישנו גרעין מרכזי של קבוצות מובילות, וכל כניסה של קבוצה חדשה נראית כלא אפשרית. מכאן, אי היכולת להתמודד מול קבוצות הענק המובילות מזה שנים מביא ערים מסוימות לנסות ולדחוף ענף אחר שיגרור עימו פופולאריות ומודעות כלפי אותה עיר. כדורסל נשים, שנחשב לספורט הנשים הקבוצתי המוביל מבחינת פרסום וסקירה תקשורתית נראה כמענה ראוי לפופולאריות זו. כאשר נשאלה בנושא כדורסלנית העבר, הגב' ענת דרייגור, הסבירה כי

למעשה אין קשר בין כדורסל נשים לכדורגל ואין הם משפיעים אחד על השני. בהמשך לכך, ציינה כי הקשר היחידי שאנחנו יכולים לראות הוא שקבוצות המשקיעות בכדורסל גברים אין להם הרצון להשקיע בכדורסל נשים, למעט מכבי אשדוד. היא מאמינה כי בכל מקרה מדובר תמיד במישהו שנורא אוהב כדורסל נשים ומאד רוצה לפתחו. זו לא מגמה תכנונית של עיר אלא יוזמה עצמית של ה"משוגעים" לעניין. עוד הוסיפה ואמרה כי ניתן לומר שבמקומות שיש כדורגל גברים ושהוא נתמך מכספים ציבוריים לא נשאר לעירייה, מועצה עוד כסף לתמוך בענפי ספורט נוספים כגון אתלטיקה, אופנים, ג'ודו, האבקות ועוד עשרות ענפי ספורט נשים וגברים (דרייגור, ראיון אישי).

***גביע רונקטי** או בשמו הנוכחי יורוקאפ נשים הוא טורניר כדורסל נשים אירופי, המאורגן על ידי פיב"א. הטורניר נחשב כיום כשני בחשיבותו באירופה אחרי היורוליג.

הקבוצות המובילות בעשרים השנים האחרונות:

אליצור חולון (אליצור תל אביב)

קבוצת אליצור תל אביב שלימים הפכה לאליצור חולון החלה את פעילותה בשנת 1973. מאז, הספיקה הקבוצה לשחק בפתח תקווה ולהתאחד עם חולון. שמה השתנה בהתאם בכל אחת מהפעמים. הנהלת אליצור חולון היא מהטובות בארץ בכדורסל הנשי. את המודל ודרך הניהול לקחו ממכבי תל אביב גברים הידועים בהנהלתם המוצלחת. הנהלת אליצור חולון חיקו את המודל הגברי בהצלחה ועד שנת 1999 זכתה קבוצת אליצור חולון ב-19 תארי אליפות רצופים וב-18 גביעים. (אפט, 1994). אליצור חולון היא קבוצת כדורסל נשים ישראלית, המשחקת בליגת העל. בשנת 1990 התאחדה הקבוצה עם "אליצור תל אביב", ושמה שונה ל"אליצור תל אביב/חולון" ושנה לאחר מכן ל"אליצור חולון". בשנת 1996 איבדה אליצור חולון את האליפות לטובת אליצור רמלה. שנה מאוחר יותר זכתה באליפות נוספת, אבל זאת הייתה האליפות האחרונה שלה. מאז הידרדרה הקבוצה וחדלה להיות קבוצת צמרת. בשנת 2003 אמורה הייתה לרדת לליגה השנייה, אך בסופו של דבר נשארה בליגה הראשונה מכיוון שמספר קבוצות ויתרו על עלייתן. בשנה שלאחר מכן (2004) ירדה הקבוצה לליגה השנייה, וחזרה לליגה הראשונה בחלוף שנה אחת. אך הקבוצה לא חזרה לימי הזוהר הגדולים שלה. השחקנית הגדולה ביותר בכל הזמנים ששיחקה בקבוצה היא ענת דרייגור שנחשבת לשחקנית הכדורסל הטובה ביותר בכל הזמנים, בכדורסל נשים בישראל. שחקניות בולטות נוספות ששיחקו באליצור חולון הן: אורלי גרוסמן, לימור מזרחי ואלומה גורן. בשנת 2007 אומצה הקבוצה בידי רפי בנימין מנכ"ל חברת "ב.ב. קשרים לשיווק עגלות מקלארן" וכיום נקראת הקבוצה: **אליצור "מקלארן" חולון**. בשנת 2008 פורק האיחוד הוותיק לאחר 18 שנה. אליצור חולון עשתה היסטוריה עם עלייתה לבית הגמר (שמונה קבוצות) במסגרת אליפות אירופה (דרייגור, 1994).

אליצור רמלה

אליצור רמלה היא קבוצת כדורסל ישראלית בליגת העל בכדורסל נשים ואחת מקבוצות כדורסל הנשים המובילות בישראל. הקבוצה זכתה 8 פעמים באליפות ישראל ו-4 פעמים בגביע המדינה והיא קבוצת הנשים הישראלית הראשונה והיחידה שזכתה בטרבל שבו זכתה בגביע היורוקאפ, באליפות ליגת העל ובגביע המדינה והכול בעונה אחת (2011). הקבוצה מנוהלת על ידי עמותה ציבורית, ומשחקת בהיכל הספורט העירוני בקרית מנחם בגין שברמלה, המכיל כ-2,000 מקומות. הקבוצה הצטרפה לליגת העל בעונת 1992/1993, וכבר באותה עונה דורגה בצמרת והפסידה בגמר

הגביע לאליצור חולון. הזכייה הראשונה באליפות הייתה בסוף עונת 1996/1995, כאשר שחקניותיה הבולטות היו אורלי גרוסמן ולימור מזרחי שכיכבו גם בנבחרת ישראל. רמלה זכתה בתואר על חשבונה של אליצור חולון שזכתה ב-19 האליפויות שלפני כן. החל מאותה עונה היא הפכה לאחת הקבוצות הדומיננטיות בליגה. עד 1998 הייתה לה יריבות ספורטיבית עם אליצור חולון, אך החל מ-1999 היריבות מול אלקטרה רמת השרון היא היריבות הבולטת יותר בגלל ירידת קרנה של אליצור חולון. בשנת 2007 גברה רמלה על רמת השרון בגמר גביע המדינה, וכך גם ב-2008. הקבוצה זכתה בדאבל בעונת 2003/2002 ובעונת 2007/2006. בעונה שלאחר מכן (2008/2007) היא זכתה בדאבל שלישי בתולדותיה, ואף העפילה לחצי גמר היורוקאפ. בעונה שלאחר מכן (2009/2008) הודחה רמלה ברבע גמר הגביע לאחר שהפסידה לבנות השרון. היא העפילה לגמר הפלייאוף של הליגה, אך הפסידה בו לאלקטרה רמת השרון. בעונת 2010/2009 התמנתה נועה רקנאטי לתפקיד המאמנת, והובילה את הקבוצה למקום השלישי. הקבוצה העפילה לגמר גביע המדינה, אך נוצחה על ידי אלקטרה רמת השרון. בשלב הפלייאוף, הודחה רמלה בשלב חצי הגמר לאחר הפסד 1-3 למכבי אשדוד. כאמור, בעונת 2010/2011 זכתה הקבוצה בשלושה תארים: באליפות המדינה, אחרי שניצחה בגמר הפלייאוף את מכבי אשדוד, בגביע המדינה אחרי שניצחה את מכבי רמת חן וגם בגביע היורוקאפ לאחר שניצחה בגמר את קבוצת אראס הצרפתית. בדרך לגמר היא הדיחה את גראן קנאריה הספרדית ברבע הגמר ואתנייקוס היוונית בחצי הגמר. בכך הייתה לקבוצת כדורסל הנשים הראשונה בישראל שזכתה בתואר אירופאי ובטרבל. כמו כן שחקנית הקבוצה ליקו ווילינגהאם נבחרה ל-MVP של ליגת היורוקאפ, והשחקנית טנישה רייט, נבחרה לחמישייה הראשונה.

רמת השרון

אלקטרה רמת השרון היא אחת מקבוצות הכדורסל המובילות בישראל מאז שנות ה-90. הקבוצה זכתה 6 פעמים באליפות ישראל ו-6 פעמים בגביע המדינה, והיא אחת משתי קבוצות הנשים הישראליות שהגיעו לשלב הגמר במפעל אירופאי. אולמה הביתי של הקבוצה הוא אולם "אורנים" ברמת השרון. הקבוצה החלה לשחק בליגה א'. בשנת 2005 הפך הנרי זימנד למאמץ ראשי של הקבוצה, ושמה הוחלף מ"א.ס. רמת השרון" ל"אנדה רמת השרון", על שם רעייתו המנוחה. בסיום עונת 2006 הודיע זימנד על הפסקת תמיכתו בקבוצה את הקבוצה אימצה חברת מכשירי החשמל "אלקטרה", והקבוצה החליפה את שמה פעם נוספת, ל"אלקטרה רמת השרון".

סקירת הליגות

בליגת כדורסל הנשים הישראלית ישנו גרעין מרכזי של קבוצות בולטות. הדבר בא לידי ביטוי בכך שבכל שנה, ולעיתים לאורך מספר שנים רצופות ישנה קבוצה שמנצחת ותופסת את המקום הראשון במשחקי הליגה. הסקירה הבאה מביאה תמונת מצב של משחקי הליגה שבין השנים 2010-1990, הסקירה תתמקד באירועים/משחקים משמעותיים, מאבקים צמודים, כוכבות בולטות וכדומה. כמו כן יועלו נקודות מרכזיות ותקציר השתלשלות העניינים עד לניצחון הסופי בסיום הליגה.

1991-1990: בשנה זו בלטה קבוצת אליצור חולון שסיימה ללא הפסד. מאז ועד היום לא נראה דבר כזה. במשחק חצי הגמר ניצחה חולון את רמת השרון, ובמשחק הגמר ניצחה את מכבי תל אביב 0:2.

1991-1992: הקבוצות הבולטות באותה עונה היו חולון, רמת השרון, ומכבי תל אביב. במשחק חצי הגמר הפתיעה רמת השרון את מכבי תל אביב, עלתה לגמר ולראשונה הפסידה לחולון 2:3.

1992-1993: רמלה סיימה את הליגה במקום השני לאחר שניצחה את רמת השרון בשתי הארכות. היה זה הפסד ראשון, מפתיע מאוד לגביע נשר. כאמור רמלה סיימה את הליגה במקום השני 1:3 וקבוצת אליצור חולון סיימה במקום הראשון. במקום השלישי סיימה קבוצת אליצור סלע ראשון.

1993-1994: הייתה זו עונה מדהימה! חולון ורמת השרון נאבקו על אליפות. חולון הפסידה לרמת השרון. חולון סיימה מקום ראשון נגד רמת השרון. זו הייתה סדרה מדהימה, בלתי נשכחת! בין היתר משום שמשחק מספר חמש בסדרה הגיע להארכה, שלשה של אלנה ברנובה הביאה לניצחון 84:83 לחולון. צופים שנכחו במשחק מעידים על כך שהיה זה משחק יוצא דופן. כמו כן היה זה משחק הנשים הראשון (של הפלייאוף) ששודר אי פעם (בערוץ הספורט), היה זה בתאריך 11.05.1994. רמלה סיימה במקום השלישי.

1994-1995: הייתה זו עונה קשה עבור חולון. סגל הקבוצה התפרק. השחקנית ענת דרייגור פרשה, אורלי גרוסמן עברה לרמלה, לימור מזרחי לרמת השרון. חולון הפכה לקבוצת מרכז הטבלה. רמת השרון ורמלה הובילו. בשלב מסוים הגיע לחולון אדי דגן שהביא למהפך. בנוסף, הגיעו שתי זרות סינדי בראון, שהייתה אחת הגדולות וטרישה סטאפורד. חולון, שהייתה עם סגל ישראלי בינוני (ביניהן טלי קליין, אריאלה וולף, תמר מעוז) יחד עם שתי הזרות הדהימו כאשר ניצחו את רמלה 3:0 ואת רמת השרון 3:0. היה זה מהלך לא יאומן בהתחשב בתחילת העונה של חולון.

1995-1996: לאחר עונה יוצאת דופן של חולון, בעונה הנוכחית היא איבדה את זה. היה מאבק גדול בין רמלה וחולון, אלומה גורן עברה לחולון. בעונה זו איבדה אליצור חולון את האליפות לטובת אליצור רמלה. שנה מאוחר יותר זכתה באליפות נוספת, אבל זאת הייתה האליפות האחרונה שלה. קבוצת רמת השרון התפרקה לאחר ההפסד של העונה הקודמת. בנוסף, באותה העונה ניסו להביא לפיטורין של אורנה אוסטפלד מרמת השרון. יש לציין את קבוצת אס"א ירושלים, שבאותה עונה הגיעו לחצי גמר פלייאוף, היה זה הישג יפה.

1996-1997: בעונה הנוכחית התנהל מאבק משולש בין רמלה, רמת השרון, וחולון. חולון ששיחקה בחצי הגמר מול רמת השרון ניצחה אותן, ובמשחק בגמר, מול רמלה ניצחה גם אותן. יש לציין כי בעונה זו היה זה ההישג הראשון של קבוצה ישראלית שעלתה לחצי גמר גביע רונקטי. מאז עונה זו הידרדרה חולון וחדלה להיות קבוצת צמרת.

1997-1998: עונה זו הייתה יפה, את האליפות לקחה רמלה שעלתה לגמר עם חולון. קבוצה חדשה נכנסה לעניינים - בני יהודה. קבוצה נוספת שראוי לציין באותה עונה היא קבוצת גליל עליון שבלטה גם היא, אותה אימנה ענת דרייגור.

1998-1999: בעונה זו מצאה רמת השרון את ההרכב הנכון. הייתה זו עונה מדהימה ומוצלחת. רמת השרון זכו באליפות וגביע היסטורי, עלו לגמר גביע רונקטי, שם הפסידו לגרנד קנריה. אחרי כל השנים עלו על דרך המלך. מאידך, נכשלו רמלה וחולון. בני יהודה עלו לגמר והפסידו 0:3.

1999-2000: עונה זו גם היא זכורה כעונה יפה. קבוצה פחות מוכרת עלתה על המפה - נירו סופט כרמיאל שהביאו את לימור מזרחי וסיימו מקום שני בליגה. משחק הגמר הסתיים בתוצאה 1:3 לרמלה. עדני דגן פוטר משחק אחד לפני האליפות. החליפה אותו נועה רקנטי שהייתה העוזרת שלו. הם ניצחו וזכו.

2000-2001: בעונה הנוכחית התנהל מאבק צמוד בין כרמיאל לרמת השרון. במשחק הגמר ניצחה רמת השרון את כרמיאל 2:3. רמת השרון באותה העונה עלתה לחצי גמר גביע רונקטי. בעונה זו

ענף הכדורסל הנשי קפץ מדרגה. נראה היה כי המודעות הציבורית עלתה, יותר ויותר אנשים החלו להתעניין בענף.

2001-2002: בעונה זו נראה היה כי מצד הקבוצות נראתה השקעה חריגה ויוצאת דופן. הליגה נפתחה כאשר יותר ממחצית הקבוצות רצו אליפות. בנו קבוצות מדהימות, בין היתר נראו קבוצות פחות מוכרות כמו מכבי תל אביב שגם הן השקיעו בסגל איכותי. מרבית הקבוצות בנו סגל מצוין. הדבר בא לידי ביטוי בעונה עצמה. גם רעננה נכנסה לעניינים. בתום העונה זכתה קבוצת רמת השרון בדאבל. במשחק הגמר שיחקו מול מכבי רעננה וניצחו 1:3 לאחר מאבק צמוד.

2002-2003: בעונה זו הקבוצה הבולטת הייתה רמלה, ששלטה בליגה. עשו קאמבק מדהים לאחר חמישה הפסדים ברציפות. הם הביאו את לימור מזרחי ועשו מהפך. גם לרמת השרון הייתה עונה מופלאה. השתלשלות העניינים של רמת השרון בעונה הנוכחית הזכירה את חולון ב-1995. סדרת חצי הגמר הייתה מדהימה, מכבי רמת חן התמודדה מול רמת השרון שניצחה מסל שלוש שניות לסיום. במשחק הגמר פגשו את רמלה וניצחו בזכות סל ניצחון שניות ספורות לסיום. בשנה זו אמורה הייתה חולון לרדת לליגה השנייה, אך בסופו של דבר נשארה בליגה הראשונה מכיוון שמספר קבוצות ויתרו על עלייתן.

2003-2004: עונה זו זכורה כעונה מדהימה של רמלה. בחצי הגמר ניצחה רמלה את רמת השרון 2:3. במשחק הגמר ניצחה את רמת חן 1:3.

2004-2005: במשחק הגמר התמודדה רמלה מול רמת השרון כאשר רמת השרון הביסה את רמלה. טל נתן פוטר לאחר משחק זה, לאחר שלוש שנים. אף מאמן לא הסכים להגיע. אלומה גורן סיימה את העונה ברמלה-פרשה לאחר משחק זה. לאחר המשבר רמלה עשתה קאמבק אך לא היה מאמן. ראש העיר, יובל לביא התערב. רבע המשחק הראשון הסתיים ב 4:30 לרמלה, רמלה ניצחה 1:3 את הסדרה. בשנה זו ירדה חולון לליגה השנייה, וחזרה לליגה הראשונה בחלוף שנה אחת. אך הקבוצה לא חזרה לימי הזוהר הגדולים שלה.

2005-2006: עונה זו זכורה כעונה חלשה יחסית. רמת השרון הובילה משמעותית בליגה. במשחק חצי הגמר התמודדה רמת השרון מול הפועל תל אביב שניצחה 2:3 בהארכה, ברמת השרון בסדרה זו. בנו סגל מאוד טוב אך נכשלו בעונה. עונה זו הייתה קשה מאוד עבור רמלה. התמודדו עם חובות גדולים למס הכנסה, נאלצו לסגור את הקבוצה. לאחר ניסיון לפתוח דף חדש הקימו קבוצה חדשה בליגה השנייה. הפועל תל אביב ניצחה בעונה זו.

2006-2007: רמלה חזרה לעניינים עם אלי רבי. הייתה זו עונה מדהימה. ניצחו בגמר את רמת השרון 2:3.

2007-2008: בהמשך ישיר לעונה הקודמת לרמלה הייתה עונה מדהימה גם השנה. למרות שנאלצו להתמודד עם הבלגן שהיה להן עם הזרות ועם הסגל הפחות טוב, הן הצליחו להתעשת. בחצי הגמר ניצחה רמלה את רמת השרון 2:3.

2008-2009: לאחר מספר שנים זכתה רמת השרון באליפות. ראוי לציין כי בעונה זו מכבי רמת חן היו חזקות. רמלה, שהייתה עם סגל פחות טוב ניצחה את רמת חן 1:3 בחצי הגמר. בגמר הפסידו לרמת השרון.

2009-2010: הייתה זו עונה מצוינת של רמת השרון. רמלה, על אף שהייתה עם ארבע זרות נכשלה. הישראליות ברמלה בעונה הנוכחית היו חלשות. בחצי הגמר מכבי אשדוד ניצחה את רמלה 1:3. במשחק הגמר ניצחה רמת השרון 1:3.

(ליבנת, א', ראיון אישי).

בולט לעין כי בעשור הראשון בלטה קבוצת אליצור חולון כאשר זכתה שש פעמים באליפות הארץ (1991,1992,1993,1994,1995,1997) בהתאם לזאת הישגיהן במשחקי הגביע ובזירה הבינלאומית (נושא זה יפורט בהמשך). בעשור השני בלטו בהישגיהן הקבוצות אליצור רמלה ורמת השרון כאשר לזכות כל אחת מהן, חמש זכיות באליפות הארץ (רמלה – 2000,2004,2005,2007,2007 – רמת השרון – 2001,2002,2003,2009,2010). בהתאם לזאת, הישגים מרשימים לא פחות בגביע המדינה.

בין הקבוצות הבולטות בתחילת שנות ה-90 היו אליצור רמלה ואליצור ג'נס חולון שניהלו מאבק צמוד על אליפות. השחקנית הגדולה ביותר בכל הזמנים ששיחקה באליצור חולון היא ענת דרייגור שנחשבת לשחקנית הטובה ביותר בכל הזמנים, בכדורסל נשים בישראל. שחקניות בולטות נוספות ששיחקו באליצור חולון הן: אורלי גרוסמן, לימור מזרחי ואלומה גורן. בתום הליגה באותה שנה שתי הקבוצות שירדו לליגה הארצית היו שתי קבוצות בעלות שם – מכבי ת"א ובני יהודה ת"א. באותה התקופה בלטה קבוצה נוספת שעלתה לכותרות- קבוצת ל.כ.ן רמת השרון; בשנה זו עלתה לליגה הלאומית ומאז התקדמה בצעדי ענק. ב-1994 הייתה קבוצה זו על סף זכייה באליפות המדינה שהוחמצה בשניות הסיום (הלל, 1994). בהמשך דרכה נחלה הקבוצה שתי הצלחות משמעותיות (1999) – זכייה במקום השני בגביע רונקטי וזכייה בדאבל - מקום ראשון בליגה וזכייה בגביע המדינה.

קבוצה נוספת שבלטה בתקופה זו היא רמת השרון. בסיום העונה הראשונה שלה עלתה לליגה הארצית, ובשנת 1990 העפילה לליגה הלאומית (ליגת העל של ימינו). ב-1991 הגיעה הקבוצה להישג משמעותי ראשון - גמר גביע המדינה בכדורסל. מאז, התברגה הקבוצה בצמרת ליגת העל, ולמעט עונה אחת, סיימה בכל עונה באחד משלושת המקומות הראשונים. עם זאת, להישגיה הגדולים הגיעה רק בסוף שנות ה-90, לאחר שאליצור חולון איבדה את ההגמוניה שהייתה לה בכדורסל הנשים הישראלי. בשנת 1999 זכתה גם בגביע המדינה, לאחר שגברה על מי שתהפוך ליריבתה העיקרית במאבק על האליפות בשנים הבאות - אליצור רמלה. הקבוצה לא הצליחה לשחזר את הישגיה בשנת 2000, שבה לא הצליחה להעפיל לא לגמר הפלייאוף ולא לגמר גביע המדינה, אך לאחר מכן זכתה בשלוש אליפויות רצופות (במשחקי הגמר היא גברה על נירוסופט כרמיאל, מכבי רעננה ואליצור רמלה). בשנים 2002 ו-2003 זכתה רמת השרון פעמיים ברציפות גם באליפות וגם בגביע המדינה. את עונת 2006 סיימה הקבוצה ללא הפסד, אך הפסידה במפתיע בסדרת חצי הגמר לקבוצת הפועל תל אביב, שזכתה בסופו של דבר באליפות. בעונת 2008/2009 זכתה באליפות ראשונה מזה שש שנים, לאחר שגברה על אליצור רמלה בסדרת הגמר בארבעה משחקים. ניצחונה היחיד של רמלה הושג בהארכה, ושני הניצחונות הביתיים של רמת השרון היו בהפרשים גדולים.

משחקי הליגה:

שנה:	אלופת ישראל בכדורסל נשים:
1990	אליצור ת"א-חולון
1991	אליצור חולון
1992	אליצור חולון
1993	אליצור חולון
1994	אליצור חולון
1995	אליצור חולון
1996	אליצור רמלה
1997	אליצור חולון
1998	אליצור רמלה
1999	א.ס רמת השרון
2000	אליצור רמלה
2001	אנדה רמת השרון
2002	אנדה רמת השרון
2003	אנדה רמת השרון
2004	אליצור רמלה
2005	אליצור רמלה
2006	הפועל תל אביב
2007	אליצור רמלה
2008	אליצור רמלה
2009	אלקטרה רמת השרון
2010	אלקטרה רמת השרון

לסיכום הפרק ניתן לומר כי ישנו גרעין מרכזי של קבוצות מובילות בכדורסל הנשים בישראל, בספורט כמו בספורט, לא ניתן להישאר כל הדרך בצמרת, ובהתאם לזאת, עם השנים קבוצות השייכות לגרעין מרכזי זה לעיתים התמקמו בראש טבלת ההישגים ולעיתים במקומות נמוכים יותר.

הפרק הבא יתמקד במשחקי הגביע הנחשבים למפעל השני בחשיבותו בכדורסל הנשים הישראלי, אחרי אליפות המדינה. הפרק מביא סקירה קצרה על המשחקים המשמעותיים ביותר שבין השנים 1990-2010.

4. משחקי הגביע

גביע המדינה בכדורסל הוא המפעל השני בחשיבותו בכדורסל הנשים הישראלי, אחרי אליפות המדינה. את הגביע מעניק נשיא המדינה או שר התרבות והספורט. משחקי הגביע נערכים בשיטת "נוק אאוט" - משחק אחד בכל שלב, שבו המנצחת ממשיכה לשלב הבא. בטורניר ארבעה שלבים, ושלושת השלבים האחרונים (רבע הגמר, חצי הגמר והגמר) נערכים בשבוע אחד.

להלן סקירה קצרה של משחקי הגביע המשמעותיים שהתקיימו בין השנים 1990-2010:

הקבוצה הבולטת ביותר במשחקי הגביע בעשור הראשון היא קבוצת אליצור חולון שזכתה בגביע בין השנים 1991-1998. קבוצת בולטת מאוד שהשיגה שמונה ניצחונות רצופים. בעונת 1998-1999 קבוצה קטנה – מכבי רעננה הפתיעה את חולון בשמינית הגמר. במשחק הגמר הופיעו רמת השרון ורמלה במשחק שהתקיים במלחה. במחצית רמלה הייתה עם היתרון אך במחצית השנייה רמת השרון הפכה את התוצאה וניצחה 96:98.

בעונת 1999-2000 זכתה מכבי רעננה. היה זה מפתיע וזאת משום שלאורך העונה הייתה הקבוצה גרועה! היו בלגאנים בתוך הקבוצה. חצי הגמר היה מדהים, התקיים באוסישקין. רמלה וכרמיאל הפסידו בחצי הגמר. בני יהודה הפתיעה את רמלה, רעננה הפתיעה את כרמיאל. בעונה זו היו בני יהודה פייבוריטים, כאמור, רעננה הפתיעו וניצחו בגמר 57:69. בעשור השני מי שבלטה במיוחד במשחקי הגביע היא קבוצת רמת השרון קבעשור רמת השרון שזכתה חמש פעמים בעשור זה (2002,2003,2005,2006,2010). בעונת 2000-2001, רעננה הפתיעה שוב וניצחה את רמת השרון שהייתה גדולה בעונה זו. רעננה לעומתה נחשבה לקבוצה צעירה. סגל הקבוצה היה מורכב משחקניות צעירות מאוד. הן ניצחו 79:80 בזכות סל ניצחון של ג'אפו. ראוי לציין את לירון כהן שנתנה הצגה מדהימה ברעננה, כאשר הייתה בת 18 בלבד. הגמר התקיים ביד אליהו. בחמש השנים הבאות רמת השרון זכתה בארבעה גביעים. הגביע הכי מרתק היה בעונת 2003-2004 במשחק שהתקיים במטרווסט, רעננה. במשחק חצי הגמר המדהים שיחקו חיפה מוצקין נגד מכבי רמת חן. מוצקין ניצחה בהארכה. מי שצפה באותו משחק מעיד כי מוצקין ממש גנבה את המשחק. במשחק הגמר הפסידה מוצקין לאחר שתי הארכות לרמלה. יודעי דבר טוענים כי גביע המדינה בעונה זו היה בלתי נשכח (ליבנת, א', ראיון אישי).

לאחר שבעונת 2005-2006 שזכתה רמת השרון פעמיים ברציפות, בעונת 2008/2009 הפסידה פעם שלישית ברצף בגמר גביע המדינה, הפעם למכבי רמת חן. בעונת 2009/2010 העפילה לגמר גביע המדינה בפעם השישית ברציפות, ולראשונה מזה ארבע שנים גם זכתה בתואר, לאחר שגברה על אליצור רמלה. בעונת 2007-2008 נרשם הישג מרשים לרמלה שזכתה בשני דאבלים. בעונת 2008-2009 עלו לגמר רמת השרון ורמת חן. 6 דקות לסיום המשחק הובילה רמת השרון 15 הפרש על רמת חן. בסופו של דבר ניצחה רמת חן בנקודה בזכות סל ניצחון שנייה לסיום של אייבורי לאטה. קבוצת רמלה בלטה במיוחד משרשמה לעצמה שמונה הפסדים רצופים בגמר גביע (1993-1999). בשל עובדה זו מבחינת משחקי הגביע נחשבה לקבוצה לוזרית של גביע (ליבנת, א', ראיון אישי). יש לציין את קבוצת אליצור רמלה שבעשור השני השיגו שלושה ניצחונות במשחקי הגביע (2004,2007,2008).

משחקי הגביע:

שנה:	מחזיקת גביע המדינה בכדורסל נשים:
1990	בני יהודה
1991	אליצור חולון
1992	אליצור חולון
1993	אליצור חולון
1994	אליצור חולון
1995	אליצור חולון
1996	אליצור חולון
1997	אליצור חולון
1998	אליצור חולון
1999	א.ס רמת השרון
2000	מכבי רעננה
2001	מכבי רעננה
2002	אנדה רמת השרון
2003	אנדה רמת השרון
2004	אליצור רמלה
2005	אנדה רמת השרון
2006	אנדה רמת השרון
2007	אליצור רמלה
2008	אליצור רמלה
2009	מכבי רמת-חן
2010	אלקטרה רמת השרון

פרק זה התמקד במשחקי הגביע המשמעותיים שהתקיימו בין השנים 1990-2010. נראה כי ישנן קבוצות בולטות מאוד, המביאות לנצחונות ברגעי האמת במשחקי הגביע, ומאידך ישנן גם הקבוצות שברגע האמת לא מצליחות להביא לתוצאות ופעם אחר פעם מפסידות את הגביע. הפרק הבא יתמקד בתמונה הגלובלית יותר, נבחן את כדורסל הנשים בזירה הבינלאומית, קבוצות בולטות והישגים משמעותיים.

5. הכדורסל הנשי בזירה הבינלאומית

בתחילת שנות ה-90, אליפות אירופה לנשים בכדורסל שנערכה בישראל, "גילתה" לקהל שלנו ולראשי האיגוד את כדורסל הנשים (1992). ואולי ההישג הגדול של האליפות היה בסיומן של 40 שנות דיכוי, שבהן היה שרוי כדורסל הנשים בארץ. נכון שישראל סיימה במקום השמיני והאחרון בבית הגמר, אך יש לזכור שהיא שמינית באירופה הרבה לפני נבחרות חזקות וטובות שלא זכו להגיע למעמד זה. במשך 40 שנים התנהל וויכוח בין המחייבים והשוללים את כדורסל הנשים בישראל. יש הטוענים כי זה בבחינת בזבוז זמן מול המעטים, המשתייכים לקבוצה המתעקשת להעניק אשראי לאותן נערות-נשים, משוגעות לדבר, שאינן נרתעות מן הביקורת ומהיעדר הקהל שבמשחקיה, וממשיכות לקיים את הליגה כסדרה. טענות כגון "אין כדורסל נשים בארץ", שלא פעם נשמעו שגויות בתכלית. השאלה הנלווית היא באיזו רמה מתנהל כדורסל הנשים בישראל. בעניין זה, מן הראוי לציין כי למעט מספר קבוצות, אותן ניתן למנות על יד אחת הרמה בארץ אינה מן הגבוהות, אך בכל זאת עודנה סבירה ביחס ליחס לו זוכות הנשים בתחום. דוגמא לתחושה השוביניסטית המלווה את התקופה (תחילת שנות ה-90) באה לידי ביטוי בין היתר בכך שטוב היה לארגן את אליפות אירופה לנשים בארץ, מתוך מטרה להרשים את ראשי ההתאחדות הבין לאומית (פיב"א) ביכולת לארגן את אליפות היבשת של הגברים, כאן בישראל (לרר, מ' (1991)).

נבחרות

עם השנים צמחו בישראל שחקניות צעירות שסללו דרכן מעלה והגיעו לשחק במכללות בארה"ב. שם הגיעו מרביתן להישגים מרשימים מאוד. אלומה גורן, לימור מזרחי, איריס דינרמן, שירי רון היו רק חלק מהן. הצלחת השחקניות בחו"ל באה לידי ביטוי במשחקי הנבחרת (דרייגור, 1994). בשנת 1990 התקיים טורניר מוקדמות ביוון. הנבחרת הישראלית הפתיעה וניצחה במשחק מכריע את יוון ביוון. שנה לאחר מכן ביוני 1991 נרשם הישג השיא של נבחרת ישראל לנשים, לאחר העלייה המפתיעה של ישראל לשלב הגמר של אליפות אירופה שהתקיים לראשונה בישראל, בהיכל הספורט ביד אליהו. ישראל זכתה במשחק הפתיחה אך הפסידה ביתר המשחקים וסיימה במקום האחרון. האליפות שימשה מנוף לקידום הענף בארץ.

יוסי רוט - צלם ספורט ותיק הביע דעתו על האליפות ה-23 של אירופה, שהתקיימה בארץ (1991):
"מסתבר שהלחימה של נבחרת הנשים חזקה יותר מזו של הגברים. לא פעם הפתיעה הנבחרת הישראלית ברמת המשחק שלה אך יחד עם זאת הנבחרת הישראלית אינה ברמה דומה לרמת הקבוצות האירופאיות" (ארכיון, קלסר כדורסל נשים נבחרות 1.22/7 173). בעקבות משחקי הנבחרת לא פעם נשמעו טענות כלפי החינוך לספורט הלקוי הקיים בארץ, כל זמן שלא מקבלים את החינוך לספורט מגיל צעיר בבית ספר שום דבר לא יעזור. בתגובה לטענה זו ולטענות דומות לה נאמר כי גם הגברים אינם נחשפים לחינוך לספורט מגיל צעיר בבתי הספר, התשובה הייתה שהכדורסל גברי מצליח רק בזכות שחקני הרכש.

הקהל שהגיע למשחקים אוהד מאוד, אך נראה כי מגיעים יותר מוזמנים מאשר קהל. קהל האוהדים הקטן יחסית היה טוב ואוהד. נראה כי ההתאחדות דאגה להביא למשחקים קהל מפני שלא נעים לקיים משחקים ללא קהל. לכן נראו ילדים רבים, הם ככל הנראה, קיבלו את הכרטיסים חינם (ארכיון, קלסר כדורסל נשים נבחרות 1.22/7 173).

מאוחר יותר, בשנת 2003 העפילה הנבחרת לאלופות אירופה. היו בבית עם ספרד, גרמניה ורומניה. מקרה חריג במיוחד נרשם באותה העת- הנבחרת עלתה בזכות יחס אלים, עדיף על גרמניה ורומניה. היו להם נצחונות מדהימים באוסישקין. הנבחרת הביסה את גרמניה 92:70, יש לציין את לימור מזרחי שהייתה מדהימה ורונית שוורץ שהשיגה 36 נקודות באותו משחק. בניצחון על רומניה 73:56 (טורניר מוקדמות) לימור מזרחי השיגה גם היא הישג מרשים של 31 נקודות. באלופות אירופה הובסה הנבחרת בכל המשחקים- כלל לא הייתה ברמה (ליבנת, א', ראיון אישי). מן הראוי לציין הישג מרשים במיוחד מהעת האחרונה; עונת 2011 בה התקיימה אליפות אירופה שלישית רצופה. בשלוש העונות הקודמות לה הפסידה הנבחרת את כל המשחקים. העלייה בשנת 2007 הייתה דרמטית. בטורניר המוקדמות (שנערך בקיץ 2006) נכשלה הנבחרת. לאחר מכן בשנת 2007 התקיים טורניר "הזדמנות אחרונה", בו הצליחה הנבחרת לעלות. לא די בכך, עברה הנבחרת את הבית הראשון שהיו בו הונגריה ובלגריה. בבית השני היו סלובקיה, פולין וישראל, הנבחרת נצחה ועלתה בזכות יחס אלים 84:71. למחרת, הפסידה הנבחרת לפולין 78:71. בשלב זה הנבחרת הייתה צריכה שסלובקיה תנצח את פולין בהפרש שבין 20-2 נקודות, המשחק, שהתקיים בדיוק ביום כיפור רבי, וביניהם אלי רבי לא גילו שום עניין, בנוסף בשל העובדה שלא האמינו כי ישנו סיכוי. אכן בסופו של דבר הסתיים המשחק בהפרש של 2 נקודות-בדיוק מה שהייתה צריכה הנבחרת. באלופות אירופה הפסידה הנבחרת בכל המשחקים (ליבנת, א', ראיון אישי).

קבוצות

קבוצות נשים ישראליות בכדורסל משתתפות במפעלים האירופאים השונים. בין ההישגים הבולטים שנראו בשני העשורים האחרונים: בעונת 1992-1993 עולה רמת השרון לראשונה לבית גמר גביע רונקטי. בעונת 1993-1994 אליצור חולון לראשונה עולה לבית גמר גביע האלופות. כמו כן בשנת 1994 עלתה רמת השרון לשלב שמינית הגמר במסגרת גביע רונקטי. שתי עונות לאחר מכן בעונת 1995-1996 עולה אליצור חולון שוב לבית גמר גביע האלופות. בשנת 1999 שיחקו בנות קבוצת א.ס רמת השרון במשחק גמר גביע רונקטי, הישג שלא הישגו קבוצות גברים ב-12 השנים שקדמו לכך (שנה קודם לכן הגיעו כדורסלניות אליצור רמלה לחצי גמר הגביע האירופי). במשחק זה זכתה רמת השרון במקום השני. רמת השרון ניצחה במשחק הראשון את גראן קנאריה הספרדית בהפרש של 7 נקודות, אך הפסידה בהפרש של 10 נקודות במשחק הגומלין ונאלצה להסתפק בסגנות. בעונת 2000-2001 רמת השרון עלתה לחצי גמר גביע רונקטי. לאחר מכן, בעונת 2004-2005 עלתה רמת השרון לחצי הגמר בפיינל פור של היורוקאפ. סיימה במקום השלישי. בעונת 2007-2008 רמלה עולה לחצי גמר יורוקאפ. השחקנית שבלטה במיוחד, כוכבת הקבוצה באותה עונה הייתה לימור מזרחי. לאחר מכן, בשנת 2008-2009 רמת השרון עולה לגמר גביע רונקטי. עונה זו בולטת במיוחד בשל העובדה שכדורסל נשים מעולם לא קיבל במה כמו שקיבל בעונה זו, במשחקים אלה. במחינה תקשורתית בא הדבר לידי ביטוי בכך שמשחק הגומלין בספרד שודר גם בערוץ הספורט וגם בערוץ אחד. אם נוסיף לזה את הכתבות בעיתוני סוף השבוע, מעבר למדורי הספורט הייתה חגיגה תקשורתית עצומה! כמוה לא נראתה לא לפני ולא אחרי עונה זו. אורנה אוסטפלד הוצפה מכל עבר בכל אמצעי התקשורת.

יש לציין את קבוצת אליצור רמלה שבעונת 2010-2011 בגביע היורוקאפ. היה זה הישג היסטורי לקבוצת כדורסל נשים ישראלית. זכייה ראשונה בתולדות מדינת ישראל בגביע היורוקאפ, ובנוסף

לכך זכייה בגביע המדינה וזכייה שמינית באליפות המדינה . ראש העירייה יואל לביא: "זהו הישג היסטורי שמביא כבוד גדול למדינה ולעיר".

פרק זה בחן את כדורסל הנשים בזירה הבינלאומית, נראה כי הישגי הנבחרות/קבוצות ראויים להערכה רבה, ביחס ליחס לו "זוכות" הנשים בענף.
הפרק הבא יתמקד בדמויות המשמעותיות והבולטות ביותר שהיו בתקופה זו.

6. דמויות בולטות

עם השנים הלכו וצמחו כדורסלניות מן השורה הראשונה. בין השחקניות בולטות ראוי לציין את אלומה גורן, אורלי גרוסמן, אריאלה וולף, איריס דינרמן, שירי רון. נראה כי בין השחקניות הבולטות ביותר נמנות ענת דרייגור, אורנה אוסטפלד, לימור מזרחי ושי דורון, עליהן ידון בהרחבה פרק זה.

ענת דרייגור:

הכדורסלנית ענת דרייגור (נולדה ב-22 במרץ 1960) הינה שחקנית עבר ומאמנת כדורסל ישראלית. נבחרה לשחקנית היובל על ידי איגוד הכדורסל בישראל וזכתה ב-2005 לעיטור על מפעל חיים מטעם ההתאחדות לספורט הוותיקים והוועד האולימפי בישראל. נבחרה ע"י איגוד הכדורסל, עיתונאים ומאמנים ככדורסלנית מספר אחת של ישראל בכל הזמנים, כוכבת על במונחים ישראליים. ישנו קונצנזוס כי היא מיקי ברקוביץ' הנשי. נבחרה על ידי הוועד האולימפי ככדורסלנית העשור. בעלת עשרים שנות פעילות בכדורסל המקצועי (1974-1994), במהלך הקריירה שיחקה כ-1000 משחקים וקלעה כ-20,000 נקודות. דרייגור, המתנשאת לגובה של 1.85 מטרים. שיחקה באליצור ת"א שנקראה מאוחר יותר אליצור חולון בה זכתה ב-17 אליפויות (16 עם אליצור חולון, 1 בצרפת עם קבוצת קלרמון פרנד פעם נוספת סגנית אלופה עם ראסינג פריז) ו-14 גביעים עם אליצור חולון, הייתה שחקנית הכדורסל הישראלית הראשונה שיצאה לשחק באופן מקצועני באירופה, כאשר ב-1980 הצטרפה לקבוצת קרלמונט פרונט מהליגה הצרפתית המקצוענית לנשים ואף זכתה עימה באליפות צרפת. ב-1991 יצאה פעם נוספת לשחק בצרפת והצטרפה למשך עונה לקבוצת ראסינג פריז, בשנה זו עלייה היסטורית עם נבחרת ישראל לבית הגמר באליפות אירופה (לנבחרות לאומיות) בהשתתפות 8 נבחרות. בשנת 1993 עלייה היסטורית לבית גמר אליפות אירופה עם קבוצת אליצור חולון. הייתה קפטן נבחרת ישראל בה הופיעה 79 פעמים וקלעה 1,515 נקודות. הישג השיא שלה עם נבחרת ישראל בכדורסל נשים הייתה ההופעה באליפות אירופה לנשים בשנת 1991 שנערכה בישראל, דרייגור סיימה את הטורניר כ"מלכת הסלים" של האליפות. בשנת 1994 פרשה ענת דרייגור ממשחק פעיל. במשחק האחרון בקריירה התמודדה קבוצתה מול א.ס רמת השרון. במשחק הפלייאוף החמישי והאחרון על האליפות בו המנצחת זוכה באליפות, בפיגור שתי נקודות על סף סיום המשחק, מסרה לברנובה שקלעה את סל הניצחון מטווח שלוש נקודות והעניקה לקבוצתה את האליפות ה-18 ברציפות של המועדון. בשנות ה-2000 חזרה דרייגור לשחק באופן פעיל בליגות הנמוכות, וב-7 באפריל 2006 שברה את שיא גינס לכמות נקודות במשחק כדורסל לנשים, כשקלעה 136 נקודות בניצחון קבוצתה הפועל מטה יהודה על אליצור גבעת שמואל. לאחר פרישתה אימנה את קבוצות הנשים של אליצור חולון, הפועל גליל עליון, אס"א ירושלים ואת נבחרות העתודה והקדטיות לנשים בכדורסל. כמו כן הייתה ענת גם פרשנית כדורסל ברשת ב'. בנובמבר 2007 מונתה על ידי הנהלת איגוד הכדורסל למתאמת הפעילות לקידום כדורסל נשים באיגוד. פרשנית כדורסל בטלוויזיה-ערוץ 1.

הישגיה כמאמנת:

בליגת העל נשים: זכייה עם אליצור חולון בגביע המדינה 1997
אימון קבוצת אס"א ירושלים (מקום 4) 1995
אימון קבוצת גליל עליון (מקום 4) 1996-1998
אימון נבחרת העתודה של ישראל 1999
אימון נבחרת הקדטיות של ישראל 2000 (אינטרנט, ויקיפדיה).

אורנה אוסטפלד

(נולדה ב-23 בדצמבר 1952) היא כדורסלנית עבר ומאמנת קבוצת הכדורסל אלקטרה רמת השרון מאז 1987. הקבוצה הראשונה בה שיחקה אוסטפלד הייתה הפועל ירושלים, עמה הגיעה ב-1971 לגמר גביע המדינה, בתקופה בה שלטו בליגה הקבוצות התל אביביות. בהמשך עברה להפועל תל אביב ולמכבי דרום/רמת חן, עמה זכתה פעמיים בגביע המדינה, ב-1981 וב-1983. במשחק שנערך ב-17 בנובמבר 1981, בו הביסה דרום/רמת חן את הפועל מ.א. מגידו בתוצאה 221-21, קלעה אוסטפלד 108 נקודות, שיא שנרשם גם בספר השיאים של גינס. ב-1987 הקימה אוסטפלד את קבוצת הכדורסל א.ס. ל.כ.ן. רמת השרון והייתה למאמנת שלה. הקבוצה החלה את דרכה בליגה השלישית, ובתוך שנתיים העפילה לליגה הבכירה. כבר בעונתה הראשונה בליגה זו, העפילה הקבוצה לגמר גביע המדינה, בו הפסידה לאליצור חולון. במהלך שנות ה-90 הייתה הקבוצה בצמרת הליגה, אך לא הצליחה לשבור את השליטה של חולון ושל אליצור רמלה בליגה. המפנה הגיע בשנת 1999, אז זכתה הקבוצה באליפות ובגביע הראשונים בתולדותיה, ואף הגיעה להישג שיא של קבוצת כדורסל נשים ישראלית - גמר גביע רונקטי. בראשית שנות האלפיים זכתה הקבוצה בעוד 3 אליפויות ו-4 גביעים. בין 2003 ל-2008 לא הצליחה רמת השרון לזכות באליפות, ולראשונה נמתחה ביקורת על כישוריה של אוסטפלד כמאמנת. מלבד תפקידה כמאמנת, אוסטפלד רואה את הקבוצה כחלק מהמאבק הפמיניסטי. בין היתר, הובילה את המאבק להשוואת מימון הקבוצה למימון לו זוכות קבוצות ספורט הגברים ברמת השרון. בעקבות עתירות שהוגשו נגד רשות השידור, גיבשה רשות השידור קריטריונים לשידור משחקי קבוצות כדורסל הנשים במסגרות האירופיות: בשנת 2005 העניק לה הוועד האולימפי הבינלאומי את תואר האישה המשפיעה ביותר בספורט הנשים האירופי. אוסטפלד נבחרה להיות מונצחת ביד לאיש הספורט היהודי בסוף שנת 2008. הטקס הרשמי נערך במהלך משחקי המכבייה השמונה-עשרה (אינטרנט, ויקיפדיה).

לימור מזרחי

לימור מזרחי (נולדה ב-24 ביוני 1970) היא כדורסלנית עבר ישראלית. מזרחי גדלה בקבוצת בני יהודה. בעונת 1991/92 שיחקה בקבוצה של מכללת מרילנד ב-NCAA. לאורך הקריירה הארוכה שלה שיחקה במספר רב של קבוצות - אליצור חולון, אליצור רמלה, מכבי רמת חן, בני הרצליה,

נירוסופט כרמיאל, אנדה רמת השרון, וכן במספר קבוצות אירופיות, באיסלנד, בקרואטיה ובפולין. בשנת 1998 נבחרה בדראפט ושיחקה בניו אינגלנד בליזארד מה-ABL - ליגת הכדורסל המקצוענית לנשים. בתום אותה עונה התפרקה הליגה. במהלך הקריירה שלה, ניסתה מזרחי להתקבל ל WNBA (ליגת הנשים המקצוענית בארה"ב) ולא הצליחה. על אף גובהה הנמוך יחסית לכדורסלנית (1.70 מ'), נחשבת מזרחי לאחת מגדולות הכדורסלניות בישראל, בעיקר בזכות ראיית המשחק שלה. בשנת 2005 אף הייתה מלכת האסיסטים של הליגה הישראלית, עם ממוצע של 4.9 אסיסטים למשחק. שנים רבות שימשה כקפטן נבחרת ישראל והשתתפה בשתי אליפויות אירופה (1990, 2003). לאורך הקריירה זכתה מזרחי ב-4 אליפויות (במדי 3 קבוצות שונות), ב-4 גביעים (במדי 3 קבוצות שונות), וכן באליפות קרואטיה. ב-5 ביוני 2008 הייתה לאחת מארבע ספורטאיות שזכו בתואר "ספורטאית העשור" מטעם משרד המדע, התרבות והספורט. בשנת 2008, לאחר שתי עונות ברמת השרון, הודיעה על פרישתה מכדורסל בדיוק כשמלאו לה 38. בתחילת עונת 2010/11 החלה לשמש כעוזרת מאמן אליצור מכבי נתניה מליגת העל ובנוסף מנהלת בתי ספר לכדורסל שבעלותה בשוהם, חדרה ונתניה (אינטרנט, ויקיפדיה).

שי דורון

שי דורון נולדה ב-1 באפריל 1985 ברמת השרון. היא כדורסלנית ישראלית המשחקת באליצור רמלה מליגת העל הישראלית. ב-4 באפריל 2007 הייתה דורון לישראלית הראשונה שנבחרת בדראפט לליגת ה-WNBA, כשקבוצת ניו יורק ליברטי בחרה בה במקום ה-16. בסיום עונת ה-WNBA של 2007 שבה דורון לישראל, והיא שיחקה במדי אליצור רמלה בליגת העל בכדורסל נשים. לאחר עונה מוצלחת ברמלה חתמה דורון בבשיקטש הטורקית. מיד בתחילת הפגרה בטורקיה חזרה לארץ והפעם במדי מכבי רמת חן. בחודש יוני 2009 חתמה דורון על חוזה בקבוצת טרגובישטה, אלופת רומניה. בעונת 2010/2011 היא משחקת באליצור רמלה, עמה זכתה בשלושה תארים: אליפות המדינה, גביע המדינה, וזכייתה ההיסטורית של הקבוצה בגביע יורוקאפ, לאחר ניצחון במשחק הגמר על קבוצת אראס הצרפתית (אינטרנט, ויקיפדיה).

פרק זה סקר בקצרה את הדמויות הבולטות והמשמעותיות בענף. הפרק התמקד בהישגים משמעותיים, קריירת השחקניות, משחקים חשובים, קבוצות משמעותיות בהן שיחקו ועוד. ראוי לציין כי ישנן דמויות חשובות נוספות, חלקן מצויינות בראש הפרק. הפרק הבא יבחן את התקשורת ביחס לכדורסל הנשים.

7. תקשורת

בעקבות כדורסל הגברים החל להתפתח במדינות העולם גם כדורסל הנשים, אם כי קיימים עדיין פערים עצומים ברמה בין שני המינים. בהתאם לזאת, פערים אלה באים לידי ביטוי גם בהתעניינות הציבורית והתקשורתית. ענף כדורסל הנשים זוכה בעת האחרונה באופן יחסי לחשיפה ציבורית ותקשורתית. רמתה של הליגה הגבוהה בהשוואה לענפי הכדור האחרים, הולכת ומשתפרת בין היתר בזכות שחקניות חיזוק רבות מחו"ל המשחקות בקבוצות המקומיות. עובדה זו תורמת לחשיפה התקשורתית. ככלל, השפעת התקשורת על הספורט היא דבר חיובי, היא מביאה את הקבוצה בכלל ואת השחקן בפרט לתודעה הציבורית. התקשורת לעיתים מצטיירת כרדודה ושטחית; במקרים בהם כתבי ספורט לא תמיד מגיעים לאירוע אלא מסתפקים במידע טלפוני. דוגמא נוספת היא עיתונאים אינטרסנטיים למאמן מסוים - עיתונאי יכול לחסל מאמן באמצעות כתבה קשה-מה שמשליך באופן ישיר על הקבוצה אותה הוא מאמן. מכאן, שהתקשורת עושה דברים לטוב ולרע (רונטל, ר' 2002). על אף שהאפליה עדיין עומדת בעינה, מעידות שחקניות עבר כי בעיניהן הסטיגמה המאצוואיסטית כלפי כדורסל הנשים השתנתה. זאת בטענה כי הזמן עושה את שלו, כפי שרואים שינוי בתפיסות תפקידי הנשים השונים (טייסות, מדריכות טנקים ושלל תפקידים ה"מיועדים" כביכול למין הגברי). באחד מראיונותיה נשאלה דרייגור האם לדעתה ההצלחה התקשורתית הביאה קהל למגרשים, ענתה שלא, ובמידה וכן אז רק לקבוצות שהיו ממילא כבר אהודות כמו רמלה ורמת השרון. יחד עם זאת, טענה דרייגור כי כשיש תקשורת הספונסרים רוצים להשקיע ואז יש יותר כסף, הקבוצות יותר אטרקטיביות, המעגל מתרחב. ערוץ אחד, שהתעלם באופן מוחלט מכדורסל הנשים נהג לשדר פעם בשנה את כדורסל הנשים – בגמר גביע המדינה, בזמן שקבוצת מכבי תל אביב (גברים) הופיעה כל יום חמישי, קבוצות הנשים הופיעו פעם בשנה. שחקניות מסוימות, אפילו הגדולות ביותר שהיו פה אי פעם מעידות על כך כי בתקופת השיא שלהן ידעו לזהות את שמן אך לא ידעו לזהות כיצד נראות. המהפכה המשמעותית החלה כאשר נכנס לתמונה ערוץ חמש. מאז החלו השידורים בימי שני אחר הצהריים החשיפה לכדורסל הנשים עלתה מאוד. הרייטינג עלה, ילדים ומבוגרים נחשפו. ישנה נטייה לתפוס את כדורסל הנשים בספורט בשונה מכדורסל הגברים, המושתת יותר על יכולות אתלטיות. בכדורסל הנשים ישנו יותר דגש על משמעת קבוצתית, תכנון וחשיבה (רונטל, ר' 2002). אחת הסיבות לכך שעדיין אין שוויון בין-מגדרי בספורט היא שהקהל המתעניין בספורט בארץ הוא גברי בעיקרו. הפער בין המינים בא לידי ביטוי בכל תחומי התקשורת הקשורים לספורט; החל במגיש/מגישות הספורט וכלה בכתבי/כתבות הספורט. **נשות תקשורת העוסקות בספורט.** על-פי רוב מסוקר תחום הספורט בתקשורת על-ידי גברים. ככלל, ניתן לומר כי כאשר נשים משולבות בתקשורת העוסקת בספורט, הן משולבות בתפקידים מסוימים, על-פי רוב לא כשדרניות, ועל-פי רוב הן עוסקות בעיקר בענפי ספורט אזוטריים או ספציפיים, ומעט מאוד בכדורסל. ספורט גברי אינו משודר כיום "באופן טבעי" על-ידי נשים. נשות

תקשורת העוסקות בספורט מוצגות פעמים רבות על תקן "קוריוז", ולא תמיד כמקצועניות (דיסקין, 2002).

ספורט נשים וסיקור בכלי התקשורת. ספורט נשים מסוקר מעט מאוד בארץ. לטענת גבי שלומית ניר-טור, מנהלת היחידה לקידום נשים בספורט במשרד המדע, התרבות והספורט, המחדל הוא שהערוץ הממלכתי אינו משדר כלל ספורט נשים. הסיבה העיקרית לסיקור הנמוך הינה שספורט הנשים בארץ מפותח עוד הרבה פחות מספורט הגברים.

מר עידו נבו, פרשן הטוען כי הסיבה להצלחה היחסית של כדורסל הנשים בארץ היא בארגון הקבוצות: קבוצות ליגת הנשים בכדורסל מקבילות לקבוצות הכדורסל הגבריות. עובדה זו עלולה להיות מגבלה על ענף ספורט זה. לעומתן, בכדורסל אין קבוצות הנשים מקבילות לקבוצות הגברים, ומשום כך הן אינן משמשות "כינור שני" לצד קבוצות אלה, והדבר מאפשר יצירת קהל למשחקים. בקהל זה, אגב, בולטת הנוכחות המוגברת של נשים. סיבה נוספת להצלחת כדורסל הנשים בארץ היא שרמת הליגה גבוהה מאוד, לא בגלל השחקניות הישראליות אלא בגלל שחקניות מארצות-הברית: משחקי ליגת ה-WNBA (Women's National Basketball Association), המקבילה לליגת ה-NBA, מתקיימים בקיץ. שחקניות מצוינות מליגה זו מגיעות לשחק במהלך השנה בליגת הנשים הישראלית לשם השלמת הכנסתן (דיסקין, 2002).

החשיפה התקשורתית לליגה נעשתה עד שנה שעברה (2010) אך ורק בערוץ חמש, זאת בניגוד לרמתו הגבוהה יחסית של כדורסל הנשים בישראל. החל מהעונה הנוכחית עבר הסיקור התיקשורתי לערוץ One, שכידוע נחשב למתחרה העיקרי של ערוץ חמש. המצב כיום הוא שרק את המשחקים המשמעותיים, הבינלאומיים מסקרים ערוצים נוספים. ייתכן שהסיבה לכך היא שענף הכדורסל אינו פופולארי דיו, גם מבחינת הקהל וגם מבחינת החשיפה התקשורתית, בנוסף, ענף הכדורסל תופס נתח גדול מתקשורת הספורט בישראל.

מספר צעדים ננקטו במסגרת הגדלת החשיפה של נשים בספורט באמצעות התקשורת:

- משחקי הנשים שודרו בטלוויזיה, תוך התעלמות משיקולי רייטינג.
- יצירת קשר עם מקומונים, לצורך הכנת כתבות פרופיל על ספורטאיות ותיקות וצעירות.
- הגברת המודעות על ידי סרטים בנושא "נשים בספורט".
- קמו יוזמות שיווקיות מיוחדות כגון "ספורטאית השנה".

סיקור ערוצי הספורט: ערוץ 5 וערוץ +5 משדרים לא רק את ליגת נטוויז'ן, הליגה הלאומית בכדורסל נשים, אלא גם את קבוצות כדורסל הנשים הישראליות בגביע אירופה. עוד משדרים ערוצים אלה שידורים ישירים של משחקי נשים בטורנירים בין-לאומיים (דיסקין, 2002). בהמשך לזאת, כל הקשור לנהלים ותקנות בנושא, על-פי רוב, אין סיקור ספורט הנשים מעוגן בנהלים או בתקנות המחייבות את מדורי הספורט למכסת סיקור. ההחלטות בערוצי הספורט מתקבלות "לגופו של עניין ובהתחשב בפרמטרים שונים הרלוונטיים לאותו ענף באותו זמן". ההחלטה המקצועית לסקר אירוע כלשהו נעשית באופן זה הן בספורט הנשים והן בספורט הגברים. גם

ברשות השנייה אין מכסות, ונושא הסיקור מטופל על-פי שיקול דעתו של הזכיון. גם מהלשכה המשפטית של רשות השידור נמסר כי "אין כללי סיקור לספורט נשים". גם בעיתונות הכתובה אין נהלים או תקנות לעניין סיקור ספורט הנשים. ממדור הספורט של "מעריב" נמסר כי בדרך כלל העיתון מפרסם לוח תוצאות משחקים מליגת הנשים בכדורגל, וכן ידיעות ספורט נשים מחו"ל וידיעות שיש בהן עניין מיוחד. על משחקי כדורסל נשים מתפרסמות גם ידיעות וכתבות. העיתון אינו מתעלם מספורט הנשים, אלא מפרסם לפי מידת העניין, תוך ניסיון לאזן בין שירות הציבור ומענה לעניין הציבור ובין חשיפה של ענפי ספורט שהם מתוקשרים ופופולאריים פחות (דיסקין, 2002). לדעת גבי ניר-טור, קיימת מעגליות בבעיית ספורט הנשים וסיקורו: נשים כמעט שאינן עוסקות בספורט משום שהתקשורת אינה מציגה מודלים להזדהות נשים בתחום הספורט. מצד שני, התקשורת כמעט אינה עוסקת בספורט נשים, כי כמעט אין ספורט נשים שראוי לעסוק בו. כמו כן, קיימת בעיית הרייטינג הנמוך של ספורט נשים, שאף היא תוצאה של הגורמים שהוזכרו לעיל, וגם תורמת להם. גבי ניר-טור טוענת כי הדרך לפרוץ מעגל זה היא הגברת הפעילות הספורטיבית בקרב נשים. כשיותר נשים יעסקו בספורט, תהיינה יותר נשים מצטיינות בענפי הספורט השונים, יהיה יותר "מה לצלם" ותהיה יותר חשיפה תקשורתית, והמהלך כולו יביא בסופו של דבר לעלייה ביוקרת העיסוק בספורט בעיני נשים, וליותר נשים המעוניינות לעסוק בספורט. (דיסקין, 2002).

באפריל 1997 מונתה ועדה לבדיקת מבנה ודרך פעולתו של הספורט בישראל, בראשות השופט דב לוי. הוועדה הגישה המלצות בדו"ח ביניים שהתפרסם במרץ 1998. כחלק מהמלצות הוועדה הומלץ שאמצעי התקשורת האלקטרונית והכתובה, יפעלו על מנת להגדיל באופן משמעותי את החשיפה של נשים בספורט ובנוסף, רשות הספורט והחינוך הגופני שיזמה הקמתה של היחידה לקידום נשים בספורט תמשיך את פעילויותיה של היחידה.

הפרק העלה נקודת מבט נוספת המגיעה מתחום התקשורת על כל המשתמע מכך-לטוב ולרע. הפרק הבא יתמקד בשני נושאים משמעותיים בכדורסל הנשים –האחד קשיים (כאשר יושם דגש על קשיי העבר שניתקלו בהם שחקניות, קשיים אלה, בחלקם עדיין תקפים לזמן זה). הנושא השני הוא חזון העתיד, נקודות אור אופטימיות על עתיד הכדורסל הנשי, וזאת מנקודת מבט של שחקנית העבר המשמעותית, הגברת ענת דרייגור.

8. קשיי העבר וחזון העתיד

קשיים

מאז החל את דרכו בארץ ענף כדורסל הנשים נראה כי קשיים היו חלק אינטגרלי ממנו. הדבר בא לידי ביטוי הן ברמה הגלובלית והן ברמת הפרט. נראה כי כל הנושאים הקשורים לתחום, החל בתקשורת וכלה במאמנים, תקציבים ותשתיות. נראה כי האפילויות והקשיים האפילויות הפכו לחלק בלתי נפרד מהענף הנשי. להלן מספר נקודות הממחישות סוגייה זו:

תשתיות: השחקניות נאלצו להתמודד עם תנאי אימון נחותים; הדבר בא לידי ביטוי במחסור בשעות אולם לאימונים, שעות לא סבירות ומספר אימונים מועט.

תקשורת: ידוע לכל כי פופולאריות כדורסל גברים לעומת נשים בתקשורת איננה ניתנת להשוואה. בעוד הגברים זוכים לחשיפה טלוויזיונית, סיקור עיתונות כתובה ורדיו באופן תדיר, הנשים לעומתם "זוכות" לסיקור מועט בתקשורת, זאת גם זה כאשר ישנו הישג או אירוע משמעותי.

העדר מודעות: העדר מודעות לספורט נשים בכלל באזורי הפריפריות. יתרה מכך ישנה פעילות חלשה אופן יחסי בענף באזורי הפריפריות. באזורים אלה החשיפה לפעילות כדורסל מועטה בקרב ילדות צעירות בבתי הספר וזאת בהתאם לתדמית של עיסוק גברי. אי חשיפת הכדורסל כמשחק המתאים לילדה במסר: משחק מהנה, חכם, מובילי להצלחה ומשלב פעילות גופנית בריאה וחשובה להתפתחותה (דרייגור, 2008).

הישגים: נראה כי למרות הצלחות הנבחרת הלאומית בשנים האחרונות, בגילאים הצעירים הרמה עודנה ירודה. בנוסף לכך אין קורלציה בין הגידול במספר השחקניות לרמה המקצועית. למרות ניסיונות לשיפור, עדיין ישנה בעייתיות בעומס על כדורסלניות מצטיינות במסגרות רבות בו זמנית: בתי ספר, מרכזי מצוינות, מספר ליגות באיגוד הכדורסל ונבחרות.

הדבר בא לידי ביטוי גם מבחינת סגל ניהולי- מאמנים, מנהלים. ישנו מחסור בתוכניות מקצועיות, השתלמויות והדגשים בארגון המאמנים להכשרה ספציפית של נשים במקצוע האימון ולמאמני נשים. ישנה בעייתיות בהבנת הצרכים הייחודיים לנשים ובסביבה תומכת (בזוגיות והקמת משפחה) לפעילות בתחום האימון הניהול והשיפוט. בנוסף, אין הכוונה לשחקניות כדורסל לעסוק באימון, אין קשר עם כדורסלניות עבר ואין העדפה מתקנת לנשים בכל מסגרות האימון: נבחרת, ליגה, ובתי ספר. גם אצל המאמנים הגברים מסתמנת בעייתיות- חלקם רואים באימון נשים תחנת מעבר לכדורסל גברים. ישנו חוסר "יוקרה למקצוע" האימון בכדורסל הנשים. כל זאת ועוד שתנאי השכר ירודים. ככל הנראה ישנו מעגל שלם הקושר את תנאי המאמן, רמתו (לא בהכרח בשל רמתו המקצועית הנמוכה) ויחסו האנושי; אלו משפיעים באופן ישיר על הכדורסלניות ופרישתן (דרייגור, 2008). אם כן פרישת שחקניות נובעת מרמת המאמן בעיקר ביחס האנושי שלו/ה, אי יישום מסקנות בפועל של מחקרים שבוצעו בארץ במכון וינגייט (פרופ' בר אלי) ובחוו"ל לגבי סיבות פרישת ילדות מעיסוק בספורט. בין הנושאים: גיל ההתבגרות, לחץ חברתי, מקובלות חברתית, סטיגמות ועוד (דרייגור, 2008). יש להוסיף כי רצון השחקניות לפרוש נובע

ממקורות נוספים וביניהם משכורות- משכורות הגברים שונות מאלו של הנשים. אפילו כאשר שיחקו השחקניות בליגה הלאומית בהשוואה לשחקני הליגה הארצית. שחקניות בכירות בלבד מקבלות שכר הולם ואינן צריכות לעבוד כמובן ששכר זה נמוך מאד בהשוואה לכדורסל גברים. האחרות בליגת על ישראליות שהן שחקניות ספסל עובדות בעבודות גמישות בשלל האילוצים להשתתף כל יום באימון (דרייגור, ע', ראיון אישי).

יחד עם כל המכשולים יש לזכור כי ישנן נקודות אור הבאות לידי ביטוי בתחום. מעבר לכך, נדמה כי אופטימיות בעתיד כדורסל הנשים היא מילת המפתח. (דרייגור, 2008).

כדורסל נשים מתקצב ומתקשר יותר מכל ענף ספורט נשים אחר. כמובן שביחס לגברים יש עוד הרבה מקום לשיפור. אלי רבי מאמן נבחרת ישראל לכדורסל נשים טוען: "על אף הקושי הגדול בקידום ופיתוח ענף ספורט נשים קבוצתי הן ברמה הכמותית והן ברמה ההישגית הוא סבור כי דווקא כדורסל נשים הינו הענף המתאים ביותר כסמן ימני לקראת פריצת דרך ושינוי מגמה באמצעות השגיות כמתחרה רציני לספורט הגברים המשוק והדומיננטי.

כדורסל נשים, מוכיח כי יש לו בסיס ראוי להשקעה שתניב פירות ראשוניים בטווח הקצר (3 עד 5 שנים) ונבחרות ישראל יתקמו בצמרת הכדורסל האירופאי בטווח הבינוני (7 עד 10 שנים). הנבחרות הפעילות כיום הינם חלק מבסיס אותו ניתן לפתח"

מרבית הנפשות הפועלות והמשפיעות על עתיד כדורסל הנשים במדינת ישראל אופטימיים. כדורסלנית העבר, ענת דרייגור הביעה דעתה בנוגע לעתיד הכדורסל הנשי; "את עתיד כדורסל נשים אני רואה באופטימיות רבה. עם הזמן אנו מתקדמות בכל התחומים גם הגדלת תשתיות, גם הגדלה בתקצוב, חשיפה תקשורתית רבה מאוד (בעבר שודר משחק נשים פעם בשנה (גמר גביע) והיום יש שידורים ישירים פעם בשבוע, משחקי ליגה + משחקים בגביע אירופה (ערוץ 5 וערוץ 1), ניתנות הקצבות ציבוריות גדולות יותר עם השנים מאבק של אורנה אוסטפלד מרמת השרון, מורן ברק עד לפני חצי שנה מנהלת "אתנה"- לקידום ספורט נשים, מאבקים בנבחרות שבזמנו עד 1992 לא נתנו תשלום על אימוני נבחרת והיום כן, כל נושא המכבייה, הישגי נבחרת ישראל בעליה לגמר 1991/2, רמת השרון עלייה לחצי גמר רונקטי, הישג רמלה 2011 וכד' שמשך ספונסרים, בעיניה להגיע לכדורסל נשים ברמלה זה שיגעון של ראש העיר – יואל לביא" (דרייגור, ע', ראיון אישי).

חזון העתיד

ראשית, השאיפה היא להביא להגדלת חשיפת כדורסל הנשים באמצעי התקשורת. ישנו צורך בהגברת החשיפה לכדורסל בנות וגיוס ספונסרים. יש להשקיע משאבים ולדאוג לקשר שוטף עם העיתונות הכתובה והמשודרת על פעילויות והפרויקטים הנערכים בתחום כדורסל נשים באיגוד ובכלל. כל זאת בכדי להעלות את המודעות הציבורית בנושא. לא די בכך, דבר יבוא ליד ביטוי בפרסום ושיווק כדורסל הנשים, יחסי ציבור, שיווק, אימוני ראוה בבתי ספר ובאגודות, מסיבות עיתונאים ומכירה באירועי יוקרה שונים. בכדי לגרות את הציבור מה שיותר ועל ידי כך להביא לעלייה במודעות הציבורית יש לחשוב על פעילויות מגוונות כגון הזמנת כוכבות WNBA למשחקי ידידות מול קבוצות ליגת על. יש להביא לחשיפת המשחק לקהל הרחב. בכתבות פרופיל בערוצי הילדים ובשידורים ישירים. ברמה המקצועית יש לשאוף לטוב ביותר אצל כל העוסקים בענף- מנהלים, מאמנים ושחקניות כדורסל נשים. כמו כן, ייצוג מדינת ישראל במשחקים אולימפיים 2016 (דרייגור, 2008).

חזון העתיד בכדורסל הנשי יתפרש על פני מספר תחומים:

פיתוח תשתיות: עבודה על פי המודל של גוף אחד באיגוד הכדורסל שאחראי על פעילות הכדורסל בקרב שחקניות צעירות בהשתתפות מאמן נבחרות על : אלי רבי , כמו כן ועדת נשים מקצועית ומתאמת מקצועית בין כל הגופים. גידול של 10% במספר הקבוצות באיגוד הכדורסל, בגילאי נערות ב', נערות א', ונשים תוך שיתוף פעולה הדוק עם המרכזים : הפועל, אליצור, מכבי, אס"א, בית"ר ואגודות עצמאיות בהתאם לזאת מיפוי פעילות כדורסל נשים מיקוד באזורי הפריפריה והקמת קבוצות חדשות. הגברת המודעות לחלוקה שוויונית בהקצאת נפח זמני אימון ושעות אולם סבירות לקבוצות נשים (דרייגור, 2008).

כספים: מתן תמריצים כספיים לאגודות בפתחת קבוצות חדשות והקלות ברישום 50% הפחתה בדמי רישום לקבוצות בפריפריה .

מדיה ותקשורת: הקמת אתר אינטרנט לכדורסל נשים או קישור לאתר הקיים המשלב היסטוריה של הכדורסל הנשים בארץ, מאגר שחקניות עבר, הווה ותגליות עתיד, מאמנות, אימונים, תרגילים, פורום שחקניות , יצירת מאגר מידע רחב על כל המעגלים סביב כדורסל נשים הצעות עבודה, מעבר שחקניות לקבוצות בארץ ובחו"ל הצעות לשיפור ועוד.

פיתוח מצוינות: יש לנסות ולהעלות את רמת הכדורסל הנשי בכל הרמות החל בבתי ספר וכלה באגודות. יש לאפשר המשך פעילות הנבחרות הקיימות: לאומית, עתודה, נערות, קדטיות ו 4 טרום קדטיות תוך גידול בכמות האימונים בהדגשים אתלטיים ובמשחקי אימון בין לאומיים. **פיתוח המצוינות יבוא לידי ביטוי גם ברמת המאמנים והכשרתם.** יש לשאוף לשיתוף פעולה עם ארגון המאמנים : הבאת מאמני כדורסל נשים מאירופה, ומהליגה המקצוענית WNBA. יש לקיים קורס שנתי בן 80 שעות במפגשים דו- שבועיים למשך 4 שעות במיקוד על כדורסל נשים. יש לתגמל ולעודד מאמנות נשים מצטיינות (שכר, קידום, תנאים סוציאליים ונסיעות להשתלמויות בחו"ל). שילוב של ספורטאיות עבר במערכת (דרייגור, 2008).

9. סיכום ומסקנות

מטרת העבודה היא לסקור את התפתחות כדורסל הנשים במדינת ישראל בעשרים השנים האחרונות (1990-2010). במסגרת העבודה, נסקרה תקופת העבר (עד 1990), ענף הכדורסל בכלל וכדורסל הנשים בפרט. מטרת העל של העבודה היא לקבל מושג כללי על התפתחות הענף הנשי בתקופה הנ"ל, ויתרה מכך, להפיק לקחים וללמוד מן האמור בכדי להשתפר ולהוביל בתחום. מממצאי העבודה עולה כי התפתחות הכדורסל הנשי מאז ומעולם הייתה רצופת מכשולים בכל פרמט אפשי. נראה כי כל הישג, מרשים ככל שיהיה מהצד הנשי איננו מספיק ליישור הקו שבין הגברים לנשים בענף. זאת ועוד, מסקירת התקופה עולה כי התפתחות הענף אכן הולכת לכיוון חיובי ולעיתים נדמה כי עולה על דרך המלך, הדבר בא לידי ביטוי בתקציבים, תנאים, תקשורת. אלו ככל הנראה משפיעים ישירות על הישגי השחקניות המרשימים שלא אחרו לבוא (דוגמא לכך היא קבוצת רמלה שזכתה בעונה הנוכחית בטריפל). מסקירת הנושא עולה כי כל הפרמטרים הקשורים לענף הכדורסל הנשי יוצרים יחדיו מעגל שלם כאשר לכל פרמטר המשמעות המכרעת על מעגל זה, יתרה מזאת כל פרמטר קשור למשנהו באופן זה או אחר.

כאמור, העבודה התמקדה בענף הכדורסל הנשי על כל רבדיו; בין היתר סקרה את התפתחות הליגות, ומשחקי הגביע- ניתן ללמוד על הקבוצות המובילות, משחקים בולטים, התחרות הצמודה ברגע האמת וההפסדים. ככלל, ניתן לומר כי בפרק הזמן הנבדק ישנו גרעין מרכזי של קבוצות בולטות. בהמשך לכך נבחנו קבוצות/נבחרות ארצנו בזירה הבינלאומית, הישגיהן, הפסדיהן, ומשחקים משמעותיים.

העבודה סקרה את "אבני היסוד" של הענף הלוא הן דמויות המפתח - השחקניות הבולטות בתקופה זו.

סוף העבודה מתמקד ב"פרטים הטכניים" הקשורים לענף. משמע תקשורת, קשיים וחזון העתיד. חלק זה של העבודה מלמד על הפן התקשורתי על כל המשתמע מכך (טלוויזיה, אינטרנט, עיתונות, רדיו) ועל ההבדלים המגדריים הבולטים הקיימים בנושא.

הקשיים והמכשולים המלווים את כל הקשורות בדרך זו או אחרת לענף הנשי היו ועודם חלק בלתי נפרד מהכדורסל הנשי. הפרק מראה חלק מן הקשיים, איתם נאלצו להתמודד שחקניות הכדורסל מאז ומעולם ובהתאם לזאת, העבודה מסתיימת בנימה אופטימית, בתקווה לעתיד וורוד יותר.

משחק הכדורסל הוא משחק רחב מימדים הנפרש על פני תחומים שונים ומגוונים וביניהם התקשורת, החשיפה, הכסף, הפרסום, וברמה האישית רצון השחקן להגיע גבוה ככול שניתן, ההתמודדות המתמדת עם כל מה שכרוך בלהיות ספורטאי וכדומה. מכאן, ההתמודדות עם הכדורסל המקצועני ככלל היא לא פשוטה ובפרט אם מדובר במין הנשי. עם תחילתו של תהליך העבודה נחשף החוקר לשלל חומרים בנושא כדורסל הנשים. השערותו של החוקר טרם החל לנתח ולבצע אינטגרציה בין כלל החומרים, הייתה שהתוצר הסופי שיתקבל יהיה השתלשלות כרונולוגית של מאורעות הכדורסל הנשי במדינת ישראל ומחוצה לה. אך לא כך היה. זאת משום

שנמצא חוסר חלקי במקורות מידע. אי לכך ובהתאם לזאת, התקבלה לבסוף תמונה ברורה על הענף הנשי. יתרה מכך, ככל שנכנס החוקר לעובי הקורה נחשף לקשיים והאפלויות שליוו במשך שנים, ועד היום את שחקניות הכדורסל, אפילו את המובילות שביניהן. בין המסקנות שעלו בלטה העובדה שהשינויים ווהתפתחויות של כדורסל הנשים היו תמיד מעט מאוחר יותר מכדורסל הגברים. עובדה זו גררה עימה תגובות מצד כדורסלניות ההוה והעבר. הרצון העז לנסות ולהוכיח שוב ושוב כי ספורט הנשים (בדגש על כדורסל) אינו נחות מספורט הגברים, הפך לבלתי פוסק. עם התפתחותו של משחק הכדורסל אצל המין הנשי התחוללו שינויים רבים לאורך השנים; הכדורסלניות הפכו מקצועניות יותר, התאמנו יותר והשקיעו יותר זמן באימונים, המודעות הציבורית הלכה וגברה, הישגיהן של הכדורסלניות היו מרשימים ברמה בינלאומית, התקשורת הלכה ופתחה דלתותיה לכדורסל הנשי עובדה שגררה עימה שרשרת של מודעות, ספונסרים, כספים וכדומה, עם הזמן הבינו השחקניות כי אינן צריכות לספוג הכל ולעבור בשתיקה על תגובות, החלטות, קביעות וכיוצא באלה. נראה כי במרוצת השנים יצרו שחקניות הכדורסל חוסן שנדמה כי לא היה קיים קודם לכן. ישנה התחושה כי חוסן זה נבנה על בשרן של שחקניות העבר, ובתחומים מסוימים גם על של שחקניות ההווה.

נראה כי חוסר המודעות בנושא כדורסל הנשים חריג ביחס להישגיהן מעוררי הכבוד. התקדמות והתפתחות הענף נבעו בעיקר ממאבקי הבנות לשינוי ולשיפור התחום. דוגמא לכך היא הקמת עמותת ל.כ.ן (לקידום ספורט נשים) שהוקמה ב-1987. מטרתן העיקרית הייתה מתן הזדמנויות שוות לילדות, נערות ונשים בכל הגילאים ובכל הרמות, העלאת המודעות הציבורית לספורט הנשים והפעלת לחץ בתחומים בהם איגוד הכדורסל אינו נוגע. מאבקהן של חברות העמותה לא היו לשווא; בסוף שנות ה-80 הופיעה בטלוויזיה טבלה ובה תוצאות משחקי הליגה, הישג זה היה קטן אך משמעותי, היה זה תחילתו של תהליך שינויי אמיתי.

דוגמא נוספת לכך היא קבוצת אליצור תל אביב אשר הבינה שללא שחקניות חיזוק זרות לא תוכל להתקדם בזירה הבינלאומית ולכן יזמה ודחפה שינוי בתקנון הכדורסל.

אחת מהנקודות החשובות ביותר בספורט בכלל ובכדורסל בפרט היא שיוויון. יש להשוות תנאים ומשאבים באופן שווה בין שני המינים. דרך כך, יוכלו כלל השחקנים להתעסק בעיקר ולא בטפל-להתמקד באופן מוחלט בספורט, להפוך למקצוענים אמיתיים, לשאוף להישגים, ולהגשימם. ניהול ענף הכדורסל בישראל צריך להתבצע מתוך שיוויון אמיתי בין שני המינים, תוך שילוב נשים בהנהלת מוסדות, איגודים וארגוני ספורט.

יש לנסות ולמנף את עניין החשיפה הציבורית לכדורסל הנשים, לתקשורת חלק אינטגרלי בנושא. בנוסף, יש לנסות ולשנות את התפיסה החברתית בנוגע למקומן של הנשים בספורט, ובייחוד בכדורסל.

נושאים אלו, ככל שיתפתחו ויטופחו כך יביאו לפיתוחו של הענף בגבולות המדינה ומחוצה לה.

